

Datum 20 juli 2026
Onderwerp Besluit op uw Woo-verzoek | Jaarrond afsluiten waddengebieden (Terschelling)
Behandeld door [Redacted]
Ons kenmerk Z26-2525 / D26-24041
Uw kenmerk -
Bijlagen 2 (documentenset en inventarisatielijst)

Geachte [Redacted]

In uw e-mail van 30 april 2026 heeft u een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, van de Wet open overheid (hierna: Woo). Uw verzoek gaat – kort gezegd – over de totstandkoming van een mogelijk plan/voornemen om bepaalde Waddenzee-gebieden jaarrond af te sluiten in het kader van Natura 2000-maatregelen en richt zich specifiek op de gebieden de Boschplaat en de Noordsvaarder op Terschelling.

Met deze brief neem ik een besluit op uw Woo-verzoek. Hieronder leest u mijn besluit en hoe ik hiertoe gekomen ben. Ook leest u meer over de behandeling van uw verzoek. Ten slotte geef ik u meer informatie over wat u kunt doen als u het met dit besluit niet eens bent.

Besluit

Onder uw Woo-verzoek vallen vijf documenten. Ik besluit tegemoet te komen aan uw verzoek en deze documenten en hun bijlagen (deels) openbaar te maken. In de bijlage bij dit besluit treft u de documenten en een inventarisatielijst aan. Ik heb voor de duidelijkheid de bijlagen genummerd. De nummers op de inventarisatielijst komen overeen met de nummers op de documenten.

In de bijgevoegde stukken heb ik bepaalde gegevens onleesbaar gemaakt. Voor de motivering daarvan verwijs ik u naar de overwegingen onder het kopje “wat niet openbaar is gemaakt”. Per onleesbaar gemaakt onderdeel is aangegeven op basis waarvan de informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Ik stuur de documenten gelijk bij dit besluit mee, omdat ik niet verwacht dat er bezwaar is tegen het openbaar worden daarvan.

Naast dat ik u dit besluit en de documenten toestuur, zal ik deze ook (in geanonimiseerde vorm) op de website van Staatsbosbeheer plaatsen, zodat het besluit en de documenten voor iedereen toegankelijk zijn.

Wat aan dit besluit vooraf is gegaan

Hieronder geef ik in het kort aan wat er is gebeurd nadat u uw Woo-verzoek heeft ingediend bij Staatsbosbeheer.

In haar e-mail van 6 mei 2026 heeft de behandelaar u op de hoogte gesteld van de eerste verrichte zoekslag en u gevraagd om uw verzoek verder toe te lichten. Daarbij heeft zij aangegeven dat zij verwacht dat uw verzoek voortkomt uit uitlatingen die zijn gedaan tijdens een werksessie eind april 2026 in hotel Schylge in West-Terschelling. Ook heeft de behandelaar u gevraagd om (telefonisch) contact met haar op te nemen om uw verzoek door te spreken.

In mijn (per e-mail verstuurd) brief van 13 mei 2026 heb ik de ontvangst van uw Woo-verzoek bevestigd en u gevraagd deze te specificeren, dan wel mij aan te geven of mijn gegeven lezing juist is. De beslistermijn is daarbij opgeschort (gepauzeerd).

In uw e-mail van 17 mei 2026 heeft u een korte toelichting gegeven op uw verzoek en heeft u contact gezocht met de behandelaar. In de daarop volgende e-mailwisseling is een telefonische afspraak gemaakt. Deze heeft vervolgens plaatsgevonden op 19 mei 2026 (hierna: het telefoongesprek).

Tijdens het telefoongesprek heeft u bevestigd dat uw Woo-verzoek voortkomt uit de uitlatingen die zijn gedaan tijdens een werksessie op dinsdag 28 april 2026 in hotel Schylge in West-Terschelling. U heeft daarbij bevestigd dat uw verzoek zich richt op de totstandkoming van een mogelijk voornemen van Rijkswaterstaat om over te gaan tot (gedeeltelijke of volledige) afsluiting van de Boschplaat en de Noordsvaarder op Terschelling, in het kader van Natura2000-maatregelen. Dit gaat dan om het jaarrond afsluiten van (delen van) die gebieden. Daarbij heeft u aangegeven dat u uw Woo-verzoek inmiddels ook rechtstreeks heeft verstuurd aan Rijkswaterstaat.¹

Verder heeft u uitgelegd dat u met uw verzoek wilt u onderzoeken of er gedegen onderzoek is gedaan naar de noodzaak van de (mogelijke) maatregel, het beoogde resultaat en de mogelijke maatschappelijke en economische impact.

Op 28 mei 2026 heb ik de beslissing op uw Woo-verzoek, op grond van artikel 4.4 lid 2 van de Woo, met twee weken uitgesteld. De reden hiervoor is dat er verscheidene collega's binnen Staatsbosbeheer geraadpleegd moesten worden voor een deugdelijke zoekslag, waardoor het verzamelen van de door u gevraagde informatie meer tijd heeft gekost.

Dit besluit raakt ook de belangen van een organisatie buiten Staatsbosbeheer en om die reden is aan deze zogenoemde derde-belanghebbende vooraf gevraagd om haar zienswijze (mening) te geven over de voorgenomen openbaarmaking. Op 9 juni 2026 heb ik deze derde-belanghebbende hiertoe in de gelegenheid gesteld, volgens art. 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hiervan heb ik u op de hoogte gesteld en u laten weten dat de termijn niet verder liep, totdat de zienswijze kenbaar was gemaakt of de daarvoor gegeven termijn was verstreken. De derde-belanghebbende heeft echter geen gebruik van gemaakt van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen (en de gegeven termijn onbenut laten verstrijken).

¹ Tijdens het telefoongesprek is duidelijk geworden waar u naar op zoek bent. Daarom is vanaf dat moment de beslistermijn weer gaan lopen, nadat deze 5 dagen gepauzeerd is geweest (van 14 mei 2026 tot 19 mei 2026).

Uw Woo-verzoek

In uw verzoek vraagt u om 'openbaarmaking van informatie met betrekking tot voorgenomen en/of onderzochte maatregelen binnen het Natura2000-beheerplan Waddenzee en Noordzeekustzone, specifiek voor de gebieden op Terschelling.' Daarbij geeft u aan dat de aanleiding voor dit Woo-verzoek recente berichtgeving is 'over mogelijke (gedeeltelijke of volledige) afsluiting van deze gebieden, en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke onrust en onduidelijkheid over besluitvorming, bevoegdheden en communicatie.' Daarbij verzoekt u om openbaarmaking van de volgende informatie:

1. Interne communicatie

- Alle interne memo's, notities, e-mails, verslagen en presentaties waarin:
 - Gedeeltelijke of volledige afsluiting van de Boschplaat en/of Noordsvaarder wordt genoemd of overwogen;
 - natuurmaatregelen voor deze gebieden worden besproken;
 - risicoanalyses of scenario's zijn uitgewerkt (waaronder afsluiting vanaf 2028).
- Documenten waarin afwegingen zijn gemaakt tussen natuurbelangen en recreatief/toeristisch gebruik.

2. Externe communicatie

- Alle communicatie richting:
 - bewoners van Terschelling;
 - belangenorganisaties;
 - andere overheden (provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, gemeenten);
- Concept- en definitieve communicatieplannen, inclusief strategieën voor publieksvoorlichting.
- Informatie gedeeld tijdens bijeenkomsten of werksessies over het Natura2000-beheerplan.

3. Besluitvorming en bevoegdheden

- Documenten waarin de rolverdeling en bevoegdheden worden beschreven tussen:
 - Rijkswaterstaat;
 - Staatsbosbeheer;
 - Provincie Fryslân;
 - Wetterskip Fryslân;
- Juridische onderbouwingen van mogelijke toegangsbeperkingen.

4. Ecologische onderbouwing

- Rapporten, adviezen en datasets die ten grondslag liggen aan mogelijke afsluitingsmaatregelen;
- Adviezen van de Ecologische Autoriteit met betrekking tot deze gebieden;
- Monitoringgegevens over verstoring (bijv. door recreatie of honden).

5. Participatie en feedback

- Verslagen van bijeenkomsten met stakeholders;
- Ingediende zienswijzen, reacties of feedback van bewoners en organisaties;
- Interne evaluaties van deze participatieprocessen.

Het moment waarop u uw verzoek heeft gedaan, heeft gevolgen voor naar welke documenten zijn gezocht. Een Woo-verzoek kan nooit gaan over documenten die na het opsturen van uw verzoek zijn

geschreven.² Dit houdt in dat documenten die later zijn gemaakt dan de datum van uw verzoek, 30 april 2026, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Woo-verzoek.

Resultaten onderzoek

Ik heb uitgebreid onderzoek gedaan of Staatsbosbeheer de documenten heeft waarop uw verzoek betrekking heeft. Ik heb hiervoor het digitaal archief (Digitalis en 360) en de betrokken collega's geraadpleegd.

Ik heb aanvankelijk zeven documenten gevonden. Twee e-mailkettingen worden, na inhoudelijke beoordeling, niet openbaar gemaakt bij dit besluit. Deze documenten gaan namelijk niet over het onderwerp van uw Woo-verzoek, maar betreffen e-mails die zijn verstuurd na een werksessie. In de betreffende e-mails wordt een terugkoppeling (naslagwerk) over die dag gevraagd en daarmee hebben die e-mails slechts een administratief karakter. De nadien toegestuurde documenten (n.a.v. de werksessie) zijn daarna separaat verzonden en deze documenten maak ik wel openbaar bij dit besluit. Verder heb ik nog onderzocht of er naar aanleiding van de gevonden correspondentie terugkoppelingen zijn geweest binnen de gevraagde periode die wel verband houden met uw Woo-verzoek. Dit bleek niet aan de orde.

Per saldo maak ik vijf documenten (en daarbij behorende bijlagen, voor zover relevant voor dit besluit) openbaar.

Bijlage(n) bij e-mails

De gevonden documenten betreffen allen communicatie (de punten 1 en 2 van uw verzoek). In de bijlagen bij één van de e-mails ziet u ook de resultaten uit een brainstormsessie terug. Daarbij hecht ik er wel waarde aan om te benadrukken dat het slechts een brainstormsessie betrof en deze documenten geen enkele status hebben.

Wat niet is gevonden

Ten aanzien van de andere punten uit uw verzoek, heb ik geen documenten gevonden. Dit is ook verklaarbaar, nu het mogelijk voornemen (waar het in uw verzoek over gaat) niet afkomstig is van Staatsbosbeheer. Zoals de behandelaar telefonisch met u heeft doorgesproken, zal naar verwachting Rijkswaterstaat kunnen beschikken over documenten die onder die punten vallen.

Doorzending

Nu mij bekend is dat u uw Woo-verzoek ook heeft ingediend bij Rijkswaterstaat, zie ik geen aanleiding om uw verzoek door te sturen op grond van artikel 4.2, eerste lid, van de Woo.

Documenten die al openbaar zijn

Tijdens de uitgevoerde zoekslag, zijn ook documenten gevonden die, hoewel zij niet onder de reikwijdte van uw verzoek vallen, wel raken aan het onderwerp van uw verzoek. Mogelijk vindt u deze informatie ook interessant. Hierop wil ik u dan ook graag wijzen. Deze documenten zijn overigens al openbaar en voor iedereen (online) te raadplegen. De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. U kunt de documenten vinden via de volgende websites:

- [Boschplaat Terschelling - Uitvoering: Stap voor stap de dynamiek terugbrengen](#)
- www.waddenzee.nl
- [pdf](#)

² ECLI:NL:RVS:2015:623.

Wat niet openbaar is gemaakt

Het uitgangspunt van de Woo is dat publieke informatie zoveel mogelijk openbaar wordt gemaakt als daar om wordt verzocht. Hierop zijn enkele uitzonderingen, die bepalen wanneer het openbaar worden van informatie (deels) wordt of kan worden geweigerd. Artikel 5.1 van de Woo geeft in het eerste lid de absolute en in het tweede lid de relatieve uitzonderingsgronden. Als een absolute uitzonderingsgrond aan de orde is, wordt de informatie niet verstrekt. Bij de relatieve uitzonderingsgrond maak ik een afweging tussen het belang van openbaarheid en de belangen genoemd in artikel 5.1, tweede lid, van de Woo. De voor dit besluit relevante weigeringsgronden komen hierna aan bod.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, art. 5.1, lid 2 sub e, Woo

De documenten die vallen onder uw verzoek bevatten persoonsgegevens. Deze persoonsgegevens worden op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub e, Woo niet openbaargemaakt als het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de documenten staan voor- en achternamen van personen, alsmede hun e-mailadressen en telefoonnummers. Van openbaarmaking hiervan wordt, in lijn met vaste rechtspraak, meestal afgezien.³ Namen van personen die in hun functie in de openbaarheid treden worden wel openbaar gemaakt.

Buiten reikwijdte verzoek

Informatie die niet onder de reikwijdte van uw verzoek valt, maar wel in de documenten is opgenomen, maak ik niet openbaar.⁴ Het gaat dan om andere onderwerpen dan het onderwerp van uw Woo-verzoek, zoals andere gebieden of andere mogelijke maatregelen (dan het afsluiten van gebieden). Om deze reden zijn enkele bijlagen bij e-mails niet of deels niet openbaar gemaakt via dit besluit. Het gaat met name om grote spreadsheets die bij e-mails zijn gevoegd, waarvan het arbeidsintensief is om alle pagina's geschikt te krijgen voor een goede weergave op één pagina. Op de inventarisatielijst ziet u terug om welke (bijlagen bij) documenten het gaat.

Rechtsmiddelen

Deze brief is een besluit in de zin van de Awb. Bent u het met dit besluit niet eens? Dan kunt u binnen zes weken na verzending van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken. Het bezwaarschrift kan worden gestuurd aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. U kan uw bezwaarschrift ook per e-mail versturen naar info@staatsbosbeheer.nl. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet zijn ondertekend en bevat tenminste:

- uw naam en adres;
- een datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift. Dat betekent dat uw bezwaar niet inhoudelijk wordt behandeld.

³ ECLI:NL:RVS:2018:321.

⁴ ECLI:NL:RVS:2018:1356.

Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met [redacted] via het mobiele telefoonnummer [redacted] of via het e-mailadres Woo@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,

de algemeen directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

drs. ing. C.M.J. te Boome

directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling (wnd)

Inventarislijst

Document nummer	Bestandsnaam export	Weigeringsgrond	Tags
1	1. E-mail: RE Uitnodiging startbijeenkomst Natura 2000-beheerplannen van de Waddenzee en Noordzeekustzone	5.1.2.e	Deels openbaar
2	1a. Bijlage bij e-mail: Presentatie_N2000 Bijeenkomst september 2024	5.1.2.e	Deels openbaar
3	2b. Bijlage bij e-mail: N2000 beheerplan_Stakeholders		Deels openbaar
4	2. E-mail: FW Uitkomsten werksessie N2000-beheerplannen WZ en NZKZ - Wad en kustzone	5.1.2.e	Deels openbaar
5	2a. Bijlage bij e-mail: Zonering werksessie leeuwarden - digitalisering factsheets M en N		Openbaar
6	2b. Bijlage bij e-mail: Factsheet A Afname areaal broedgebied (werksessie Leeuwarden)		Deels openbaar
7	2c. Bijlage bij e-mail: Tafel 2 west		Openbaar
8	2d. Bijlage bij e-mail: tafel 2 oost		Openbaar
9	2e. Bijlage bij e-mail: tafel 1 west		Deels openbaar
10	2f. Bijlage bij e-mail: tafel 1 oost		Openbaar
11	2g. Bijlage bij e-mail: zonering Terschelling <i>De ontbrekende bijlage "maatregelsessie_Leeuwarden output" vindt u hieronder terug.</i>		Openbaar
12	3. E-mail: FW Uitkomsten werksessie N2000-beheerplan NZKZ en WZ - Terschelling	5.1.2.e	Deels openbaar
13	3a. Bijlage bij e-mail: zonering Terschelling - digitalisering werksessie		Openbaar
14	3b. Bijlage bij e-mail: maatregelen Terschelling - digitalisering overige factsheets <i>De bij deze e-mail behorende FactSheets Sessie Terschelling - voor zover relevant voor dit besluit - vindt u hieronder terug</i>		Openbaar
15	4. E-mail: FW Verslag workshop kwelderkwaliteit VlielandTerschellingSchiermonnikoogRottums	5.1.2.e	Deels openbaar
16	4a. Bijlage bij e-mail: Verslag kwelderworkshop Eilanden V01.1	5.1.2.e	Deels openbaar
17	4b. Bijlage bij e-mail: FactSheet Sessie Terschelling 'verstoring van platen rustplaatsen en open water'		Openbaar
18	4c. Bijlage bij e-mail: FactSheet Sessie Terschelling 'verstoring van strand'		Openbaar
19	4e. Bijlage: Maatregelsessie_Leeuwarden output (behorende bij "FW Uitkomsten werksessie N2000-beheerplannen WZ en NZKZ - Wad en kustz	5.1.2.e	Deels openbaar
20	4f. Bijlage bij e-mail: FactSheet L Sessie Terschelling Bodemberoering		Openbaar
21	5. E-mail: FW inloopbijeenkomst N2000 WZ en NZKZ op Terschelling	5.1.2.e	Deels openbaar

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Sent: Mon, 23 Sep 2024 16:47:17 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Hummelen, Bert" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Uitnodiging startbijeenkomst Natura 2000-beheerplannen van de Waddenzee en Noordzeekustzone
Attachments: N2000 beheerplan_Stakeholders.pdf, Presentatie_N2000 Bijeenkomst september 2024.pdf

Allen,

Hierbij een beknopte terugkoppeling van de startbijeenkomst van vorige week.

Bijgevoegde afbeelding ("N2000 beheerplan_stakeholders") bevat eigenlijk de volledige inhoud van de bijeenkomst.

De organisatie is kort ingegaan op de uitkomsten van de ecologische evaluaties. Daarna is vooral toegelicht hoe het proces er tussen nu en 2028 uit gaat zien en wanneer welke partijen betrokken worden.

Ik heb de presentatie ook nog even bijgevoegd voor de goede orde. Onderstaande afbeelding is afkomstig uit de presentatie en geeft aan langs welke route het proces verloopt van start tot vaststelling.

Voor vragen ben ik bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
 5.1.2.e; 5.1.2.e Kust & Duin

Staatsbosbeheer

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

M 5.1.2.e

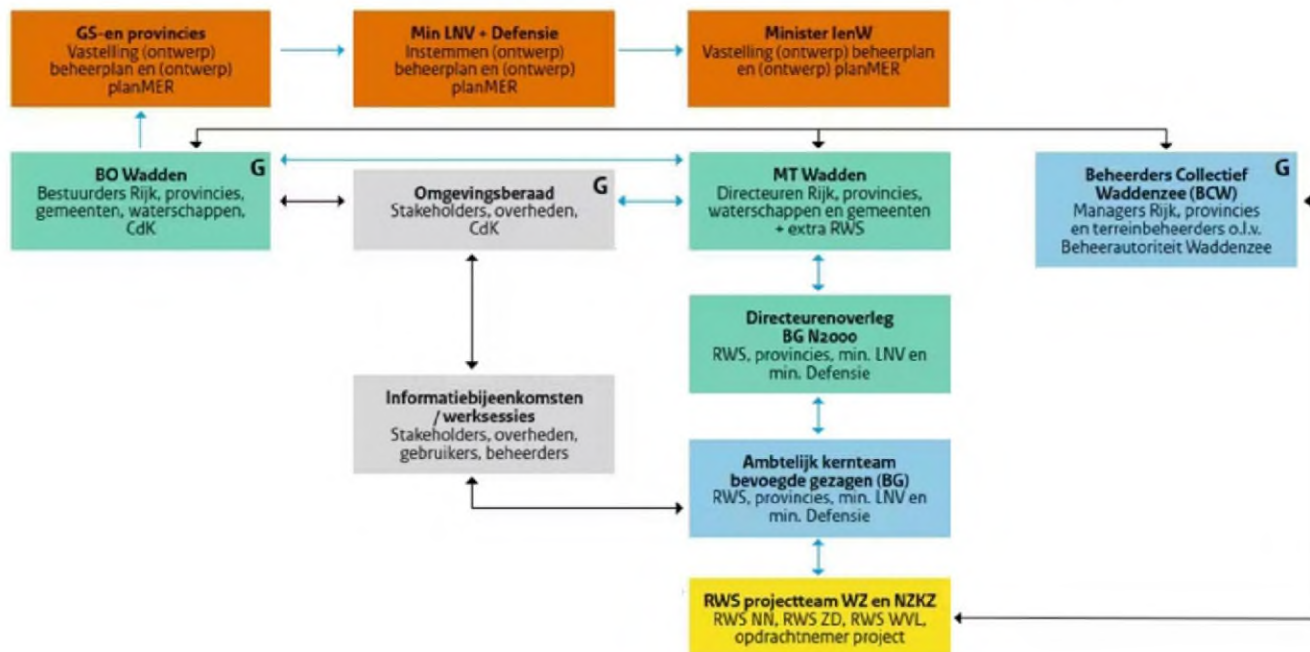

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
 postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Naturazooo beheerplannen WZ en NZKZ

afstemming en besluitvorming binnen governance Waddengebied

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Natura 2000 beheerplannen

Waddenzee en
Noordzeekustzone

16-09-2024

Aftrap

- › Hoe staat de ecologie ervoor?
- › Meer maatregelen nodig
- › Instandhoudingsdoelstellingen
- › Maatregelen uitwerken start in 2026
- › Beheerplannen maken we samen
- › Beheerplan in 2028 gereed

Programma

- > Terugblik evaluatie

5.1.2.e

- > Actualisatie van de beheerplannen

5.1.2.e

- > De aanpak en samenwerking

5.1.2.e

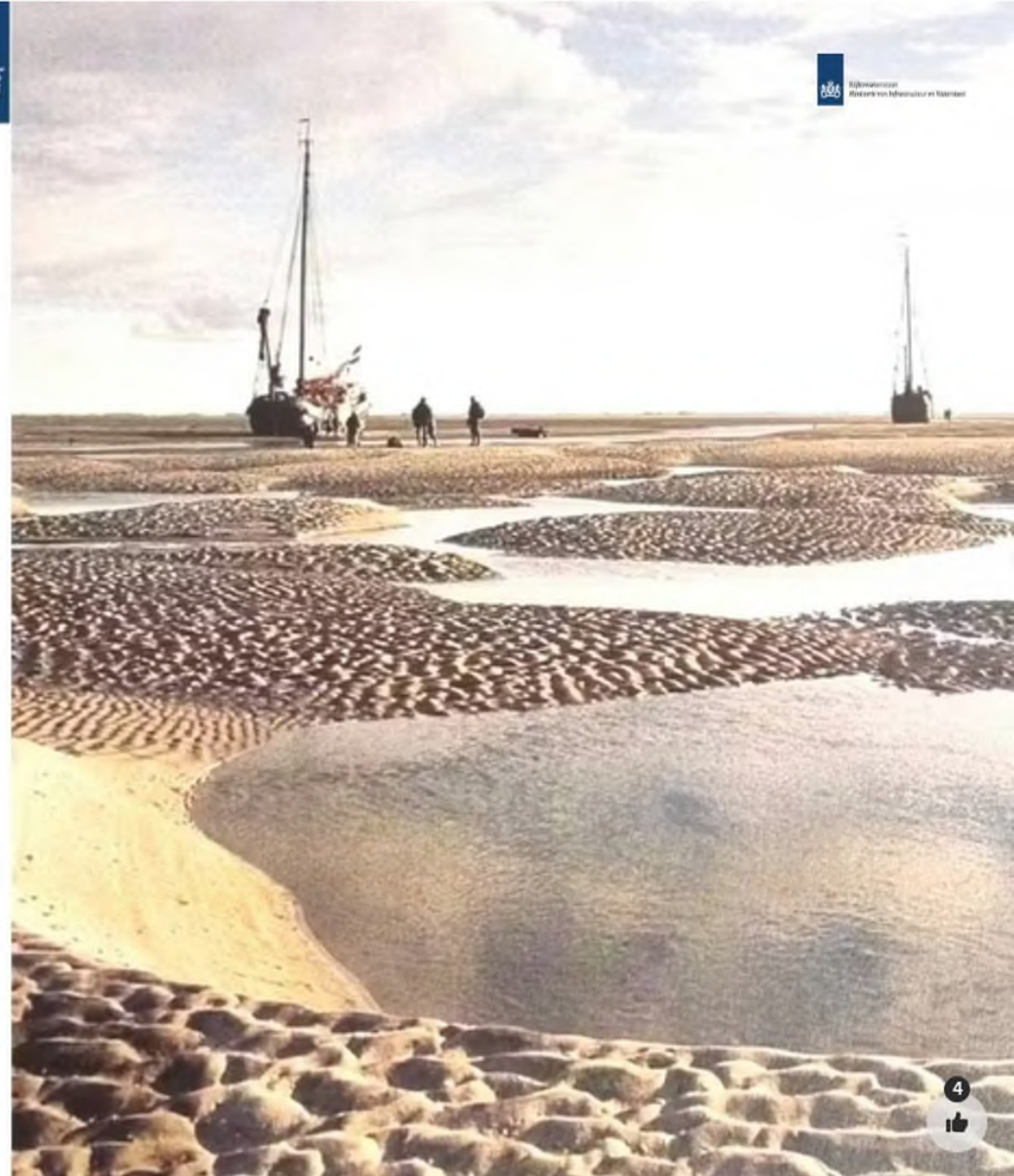
Wat is uw favoriete plek in het Waddengebied?

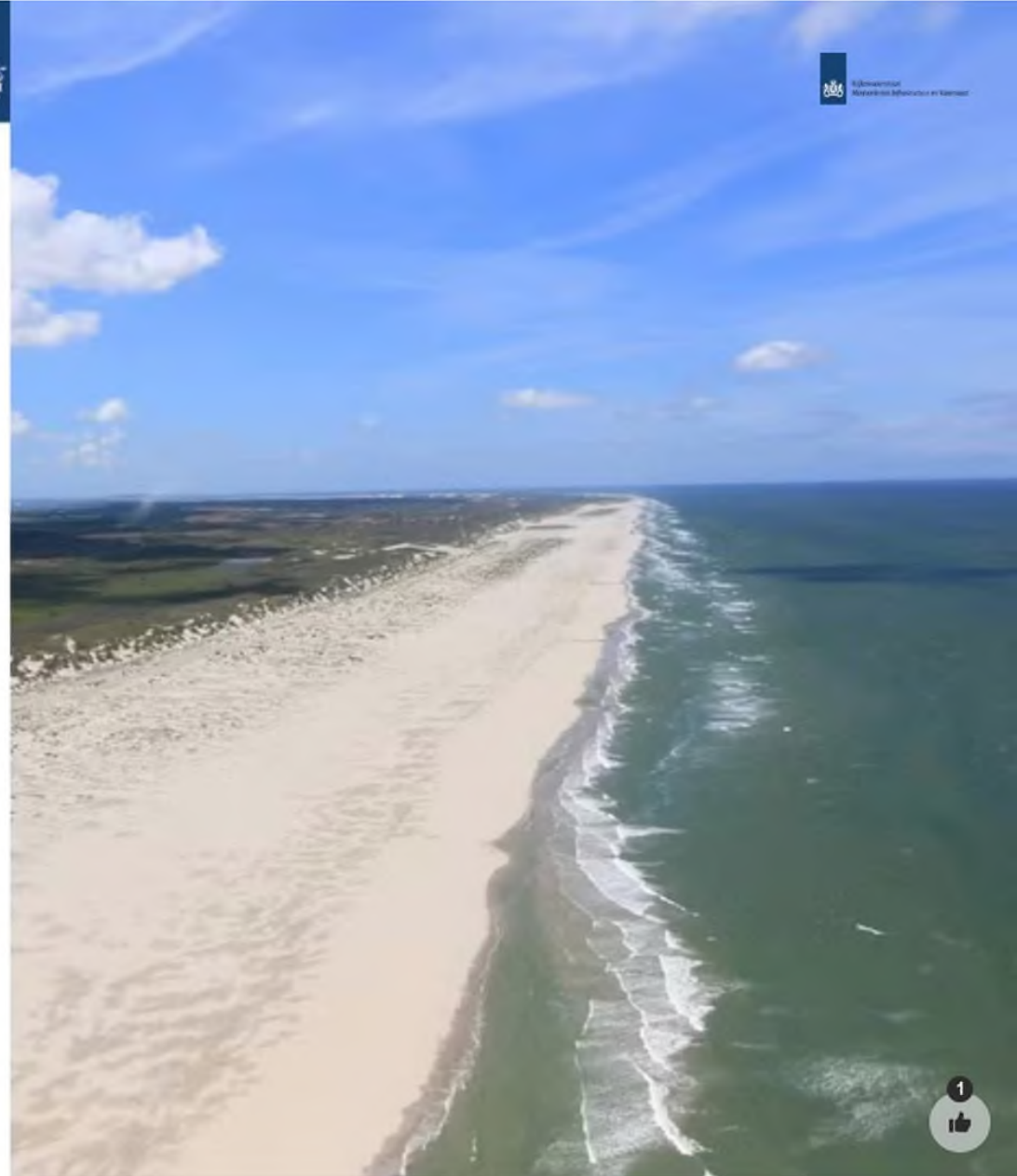

Evaluatie beheerplannen

- › Uitgevoerd in 2023
door Witteveen+Bos en Altenburg
& Wymenga
- › Evalueert situatie na 6 jaar
maatregelen
- › Input voor doeluitwerking en
maatregelpakketten

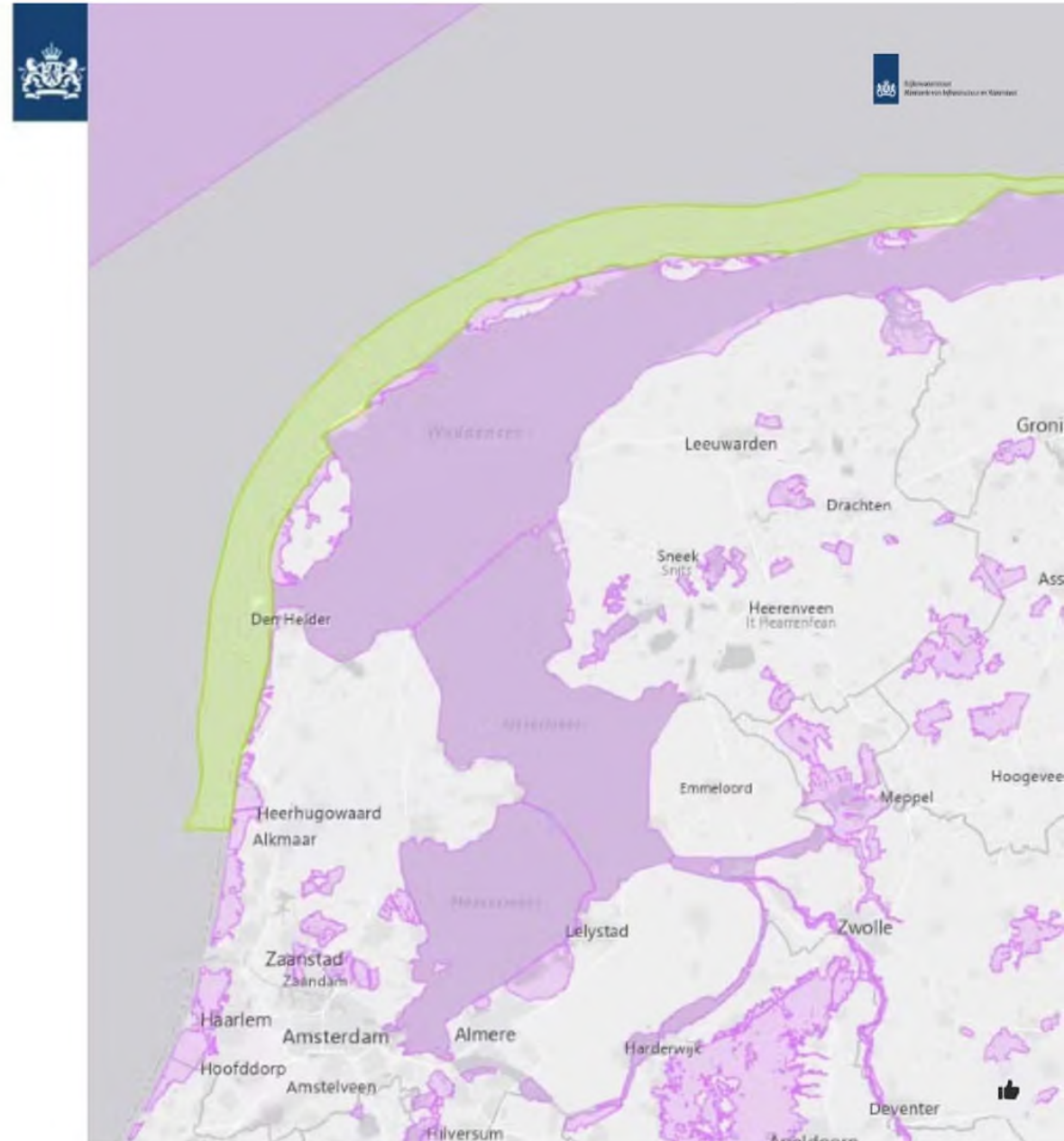

Evaluatie Noordzeekustzone

Ligging NZKZ

- › Aangewezen in 2009
- › 1^e beheerplan 2016
- › 1^e verlenging 2022
- › 2^e beheerplan 2028

Doelbereik habitattypen

Habitatype	Doelbereik	
	Oppervlakte	Kwaliteit
Permanent overstroomde zandbanken		
Slik- en zandplaten		
Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)		
Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)		
Schorren en zilte graslanden (buitendijks)		
Embryonale duinen		
Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		
Voldoet		
Voldoet niet		
Onbekend		

Doelbereik Habitatrichtlijnsoorten

Habitattype	Doelbereik		
	Populatie	Oppervlakte	Kwaliteit
Zeeprik			
Rivierprik			
Fint			
Grijze zeehond			
Gewone zeehond			
Bruinvis			
Groenknolorchis	Aanwijzing in 2022		

Voldoet	
Voldoet niet	
Onbekend	

Doelbereik broedvogels

Soort	Doel (paren)	Gemid. 2016-2021	Doel gehaald
Bontbekplevier	20	11	nee
Strandplevier	30	8	nee
Dwergstern	20	31	ja

Doelbereik niet-broedvogels

©L.T. Dekker

Soort	Functie	Doel	Gem. 2016/2017 - 2020/2021	Doel gehaald
Aalscholver	f, s	1.900	1.125	niet
Bergeend	s	520	81	niet
Bontbekplevier	s	510	1.598	ja
Bonte strandloper	s	7.400	14.958	ja
Drieteenstrandloper	f	2.000	3.144	ja
Dwergmeeuw	f	behoud	66	?
Eider	f	26.200	881	niet
Kanoet	s	560	3.854	ja
Kluut	s	120	?	?
Parelduiker	f	behoud	?	?
Roodkeelduiker	f	behoud	17	?/ja
Rosse grutto	s	1.800	5.115	ja
Scholekster	s	3.300	2.026	niet
Steenloper	f	160	261	ja
Topper	f	behoud	2	ja
Wulp	s	640	1.207	ja
Zilverplevier	s	3.200	2.670	niet
Zwarte zee-eend	f	51.900	41.548	niet

Knelpunten NZKZ

- › Effecten (toegenomen) bodemberoering op H1110B en H1140
- › Beperkte monitoring en onderzoek
- › Verstoring door geluid of betreding leef-/ rust-/ broedgebied
- › Klimaatverandering en vogelgriep

Successen en kansen

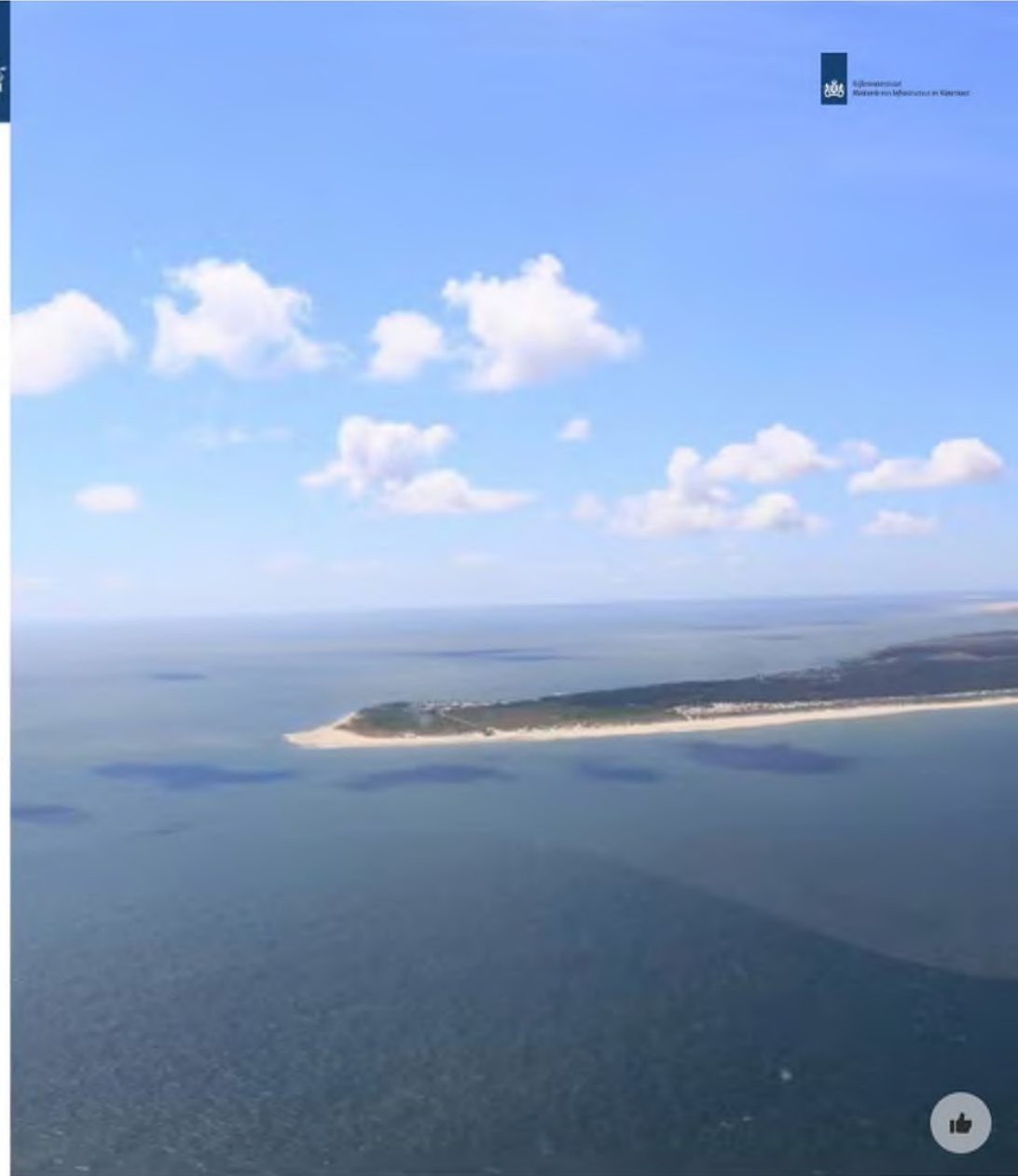
Succes:

- › Toezicht en handhaving Razende Bol
- › Betere bescherming strandbroeders

Kansen:

- › Aansluiting bij KRM-monitoring
- › Uitbreiden bescherming strandbroeders

Evaluatie Waddenzee

Evaluatie Waddenzee - habitattypen

Habitattype	Doelbereik	
	Oppervlakte	Kwaliteit
Permanent overstroomde zandbanken		
Slik- en zandplaten		
Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)		
Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)		
Slijkgrasvelden		
Schorren en zilte graslanden (buitendijks)		
Schorren en zilte graslanden (binnendijks)		
Embryonale duinen		
Witte duinen		
Grijze duinen (kalkrijk)		
Grijze duinen (kalkarm)		
Duindoornstruwelen		
Kruipwilstruwelen	Aanwijzing sinds 2022	
Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		

Voldoet	
Voldoet niet	
Onbekend	

Knelpunten habitattypen

Permanent overstroomde zandbanken en droogvallende wadplaten

- Geen kwaliteitsverbetering
- Bodemberoering o.a. als gevolg van baggeren en verspreiden, kabels en leidingen, garnalenvisserij, mosselzaadvisserij.

Kwelders

- Verruiging
- Gebrek aan dynamiek
- Gebrek aan zoet-zout overgangen

Habitatsoorten

- Het gaat goed met zeezoogdieren (grijze en gewone zeehond)
- Doelen voor trekvisserij nog niet gehaald (zeeprik, rivierprik en fint)
- Nieuwe soorten (bruinvis, groenknolorchis, Noordse woelmuis)

Knelpunten

- Gebrek aan goede gegevens
- Oorzaken liggen elders

Doelbereik broedvogels

- 9 van de 13 doelen niet gehaald
- Stabilisatie visdief, grote stern, noordse stern, bontbekplevier, strandplevier en kluut tijdens beheerplanperiode

Soort	Doel (paren)	Gemid. 2016-2020	Doelaantal gehaald?
Blauwe kiekendief	3	0	nee
Bontbekplevier	60	40	nee
Bruine kiekendief	30	38	ja
Dwergstern	200	385	ja
Eider	5.000	2.445	nee
Grote stern	16.000	3.840	nee
Kleine mantelmeeuw	19.000	17.207	nee
Kluut	3.800	1.277	nee
Lepelaar	430	876	ja
Noordse stern	1.500	715	nee
Strandplevier	50	9	nee
Velduil	5	6	ja
Visdief	5.300	1.807	nee

Knelpunten broedvogels

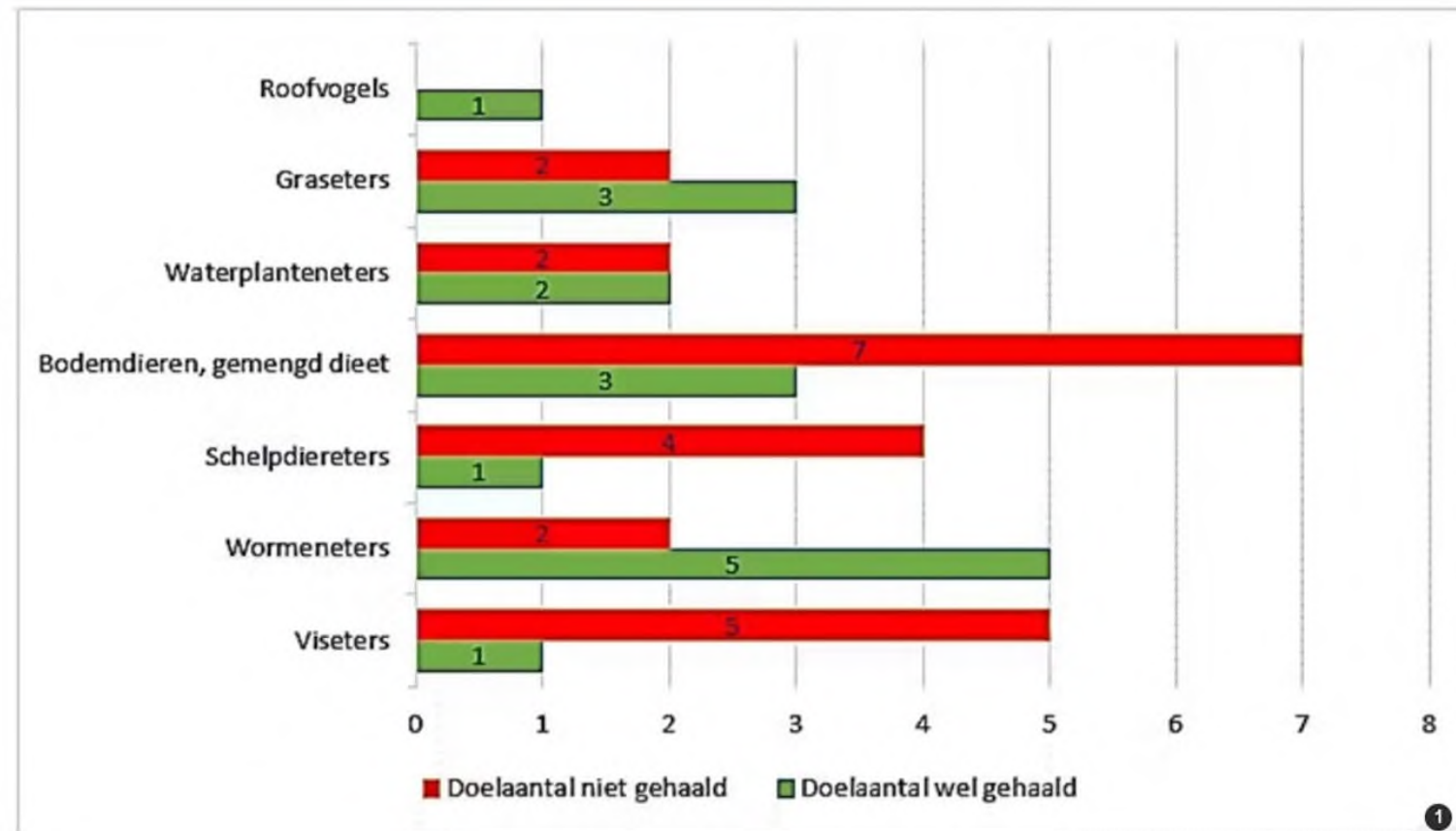
- Verstoring
- Predatie
- Overstroming
- (vogelgriep)

Doelbereik niet-broedvogels

- Doelaantallen van 21 van 39 niet-broedvogelsoorten worden niet bereikt.

Knelpunten niet-broedvogels

- Verstoring foeragerende vogels door diverse vormen van gebruik, impact op doelbereik mogelijk
- Voedselbeschikbaarheid
- Klimaatverandering:
 - Hittestress: kokkelsterfte
 - Zoetwaterafvoer
 - Temperatuurstijging

Succesfactoren en kansen

- Convenanten en gesloten gebieden
- Zeegrasherstelprojecten (Griend en nu ook Ameland)
- Kwelders
 - Mozaïekbeheer inclusief onbeweide delen
 - Natuurlijke ontwikkeling eilandstaarten
 - Verkweldering zomerpolders

Succesfactoren en kansen

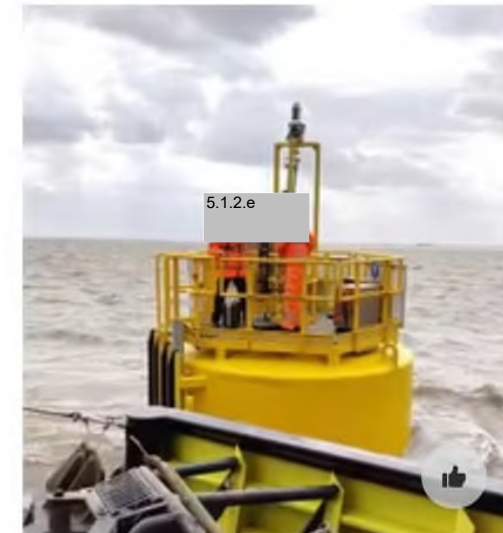
- Verminderen recreatieve verstoring: uitgevoerd onderzoek onderbenutting HVP's en recreatie
- Registratiesysteem voor verschillende handhavers en toezichthouders
- Inzet Wadwachters: minder overtredingen

Eems-Dollard

- Supplement beheerplan voor habitattype estuaria (H1130)
- Kwaliteitsverbetering nog niet gehaald
- In de actualisatie beheerplan Waddenzee meegenomen (incl. maatregelfase)

Actualisatie van de beheerplannen

Landelijke context

- › IenW (Rijkswaterstaat) is voortouwnemer voor 25 Natura 2000-gebieden
 - › (85% van het Natura 2000 areaal)
 - › Uniformiteit vs maatwerk en doelstellingen in het gebied
- › Waddengebied: zeven N2000-gebieden

Noordzeekustzone en Waddenzee

- › Gezamenlijk project
- › Bevoegde gezagen
 - 3 ministeries: IenW, LNVN, Defensie
 - 3 provincies: Noord Holland, Friesland en Groningen

Projectorganisatie

- › RWS Noord Nederland - Waddenzee
- › RWS Zee en Delta – Noordzeekustzone
- › RWS WVL – Landelijk programma N2000
- › Opdrachtnemer

Natura 2000-Beheerplannen

- › Gebiedsbeschrijving
- › Uitwerking doelstellingen N2000 (SvI)
- › Maatregelen: beheer, voorwaarden voor menselijke activiteiten en kaders voor vergunningverlening, voorstellen voor zonering en fysiek beheer
- › Bevat afspraken voor uitvoering
- › Looptijd is 6 jaar
- › Omgevingswet: Programma, Plan-MER nodig

Ambities en uitdagingen

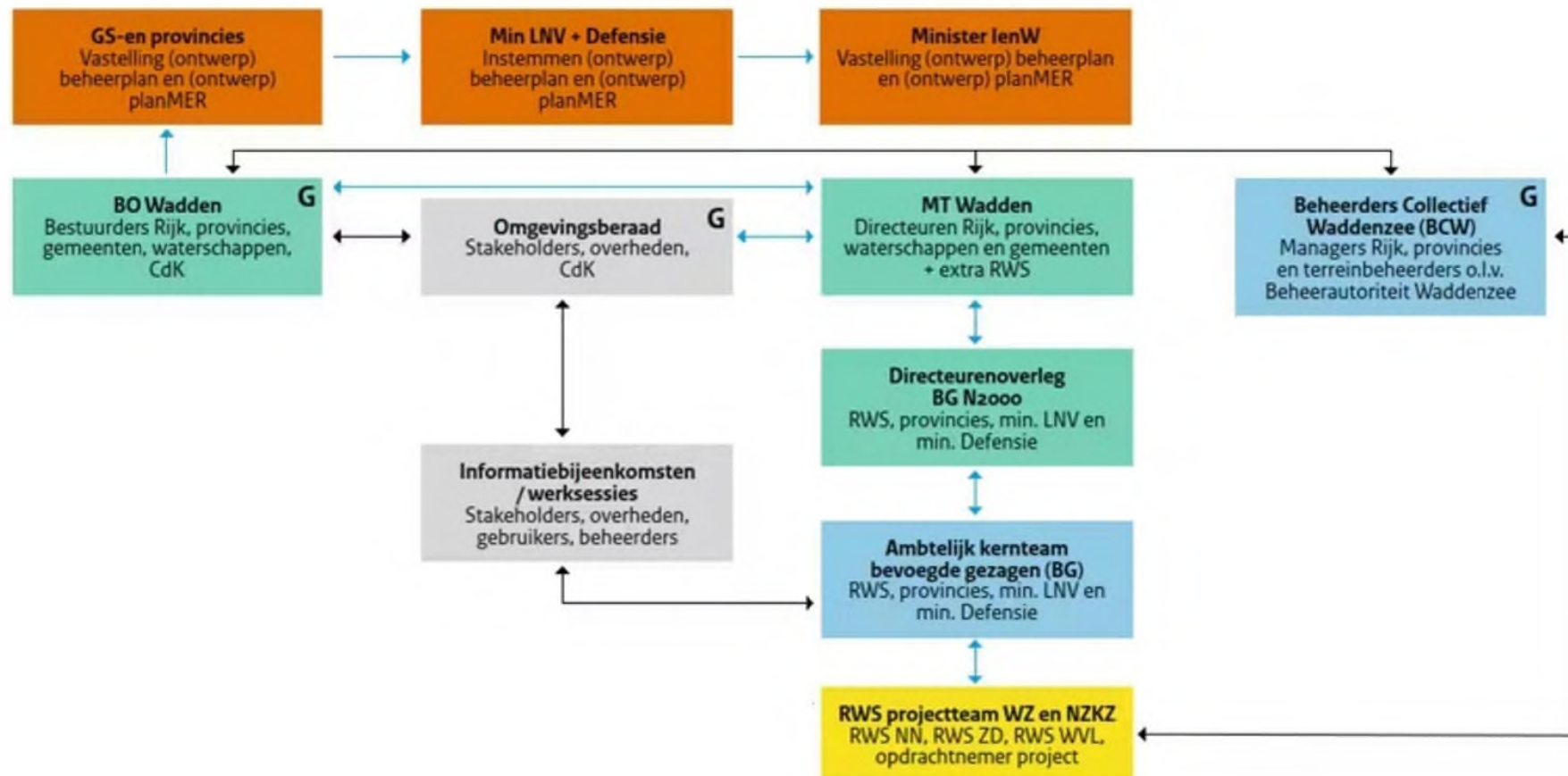
- › Focus op doelbereik
- › **Maatregelen:** raken mogelijk menselijke activiteiten. Veel interactie met belanghebbenden
- › Nieuw kabinet en regeerprogramma
- › **Planning:** Strakke planning tot 2028
- › **Plan MER-plicht:** Maakt keuzeprocessen inzichtelijk. Vraagt extra afstemming
- › **Omgaan met onzekerheden:** brongebruik, expert judgement
- › Samenhang andere (beleids)projecten en andere beheerplannen

Samenhang met andere plannen

- › N2000 beheerplannen:
 - Verlenging en tussentijdse maatregelen
 - Integratie supplement N2000-beheerplan Eems Dollard
 - N2000-plannen Duinen Waddeneilanden (provincies)
 - Kweldertotaalbeeld
 - Effectstudie Baggeren en Verspreiden WZ
- › Beleidskader Natuur Waddenzee: ook reguleren menselijk activiteiten
- › Integraal Beheerplan Waddenzee: ook beheermaatregelen
- › Het Programma Noordzee 2022-2027, inclusief de bijlage Mariene Strategie

Natura2000 beheerplannen WZ en NZKZ afstemming en besluitvorming binnen governance Waddengebied

Kwaliteitsborging: Expertgroep

- › Waarom: Hoeveelheid onderwerpen en complexiteit bronnen
- › Meerdere expertises adviseren over doeluitwerking, maatregelen en te raadplegen literatuur
- › Waddenacademie -> samenstelling expertgroep
- › *Vragen aan expertgroep*

Het beheerplanproces

Doeluitwerking (2024 – 2025)

- › Ecologische Analyse en beoordeling huidig doelbereik
- › Uitwerken van de doelen in ruimte en tijd;
Waar zitten de knelpunten en wanneer in het jaar?
- › Mogelijke oplossingsrichtingen
- › Bronnen

Doeluitwerking (2024 – 2025)

- › Werksessies: - terreinbeherende organisaties (TBO's) en
- bevoegde gezagen
- › Overleggen met werkgroep Vergunningverlening
- › Ophalen van aanvullende informatie
- › Review TBO's en bevoegde gezagen
- › Review + advies Expertgroep

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (2025)

- › Bevat de reikwijdte en diepgang van de onderzoeken voor de alternatieven én oplossingsrichtingen
- › Nieuw voor beheerplannen; vrijwillig en vormvrij
- › NRD wordt voorgelegd aan Commissie mer

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (2025)

- › Review en instemming bevoegde gezagen
- › Voorjaar 2025 inzagemoment; zienswijzen indienen
- › Informatiebijeenkomsten op 7 locaties
- › Zienswijzen worden verwerkt in een Reactienota

Uitwerken maatregelen (2025 – 2026)

- › Doeluitwerking met oplossingsrichtingen is vertrekpunt
- › Maatregelen stemmen we zorgvuldig af met belanghebbenden

Soorten maatregelen

- gericht op fysiek beheer en aanleg (ook PAGW)
- kaderstellend voor menselijke activiteiten:
 - afspraken zonering;
 - voorwaarden aan activiteiten, kaders voor vergunningen (beleidsregels)

Afstemming met belanghebbenden

- Persoonlijke gesprekken
- Consultatie op 5 thema's:
 - Fysiek beheer
 - Civiele werken
 - Recreatie
 - Visserij
 - Toezicht en Handhaving / Vergunningverlening
- Werksessies

(Ontwerp) Beheerplan en Plan-MER

- › In het beheerplan staat een beschrijving van de N2000-doelstellingen en de knelpunten, de maatregelen en de voorwaarden voor menselijke activiteiten.
- › De bijdrage van de maatregelen aan het doelbereik worden getoetst in een milieueffectrapport (Plan-MER), samen met milieu- en sociaaleconomische aspecten.
- › Het Plan-MER wordt voorgelegd aan de Commissie mer.
- › Voorjaar 2027 inzagemoment Ontwerpbeheerplan en ontwerp Plan-MER

Communicatie

- › We voeren doorlopend gesprekken met belanghebbenden.
- › Wij helpen u graag met het informeren van uw achterban.
Deze week ontvangt u een vragenlijst hierover.
- › U kunt daarin ook aangeven of u de literatuurlijst voor de
beheerplannen wilt ontvangen.
- › Januari 2025 webinar over participatie en communicatie
- › www.waddenzee.nl

74 responses

Wilt u ons nog iets meegeven?

Succes

Succes!

Succes

Kom eens langs in het
omgevingsberaad

Sterkte!

Heel veel succes

Praktijkkennis een
volwaardige plek geven

Bedankt voor
informatieve sessie

Wilt u ons nog iets meegeven?

Kans om iets moois te maken!

Houd rekening met de bewoners van de waddeneilanden met hun cultuur historische gebruiken

Geef niet alleen regels / beperkingen, maar ook handvatten / leg uit welke kansen dit biedt voor mensen lokaal (incl. ondernemers).

Stakeholders

Zorg goed voor ons wad.
Verbetering is echt nodig!

Monitoren maar

Samenhang
watersysteem vaste land

transparantie keuzesstevige
maatregelen voor doelbereik
en voldoende weerstand
tegen bestaande belangen

Wilt u ons nog iets meegeven?

Kennissessie met
sectoren / proces joint
fact finding

Schoenmaker, blijft bij je
leest. Een expert is een
expert met een reden.

zorg dat een HIA
onderdeel uitmaakt van
de mer

neem ook de
Waddenagenda 2025, het
doelendocument en het
Uitvoeringsprogramma
Waddengebied mee

Organiseer een gesprek
met visserijorganisaties

Samenhang zoet-zout

leg duidelijk de link met
andere trajecten

Samenhang alle
beheerplannen in het
gebied

Wilt u ons nog iets meegeven?

Zorg voor haalbaarheid in de praktijk ipv een papierenwerkelijkheid

leg een luisterend oor in de natuur

Ga op zoek naar synergie tussen gebruik en ecologie

Voorzichtig met stapelen beleidsstukken, Natura2000, Beleidskader etc

De partij die verantwoordelijk is voor vaststellen doelen (LVVN) ontbreekt en praat dus niet met de stakeholders.

Hartelijk dank
voor uw aanwezigheid

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Opstellen beheerplan Natura 2000

Waddenzee en Noordzeekustzone

Voor de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone maken we beheerplannen. Hierin leggen we vast welke maatregelen we treffen om de natuur in deze gebieden te behouden, beschermen en verbeteren. Dit doet Rijkswaterstaat namens het ministerie van IenW, samen met de andere bevoegde gezagen ministeries van LNV en Defensie en de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Bij het opstellen van de beheerplannen betrekken we ook stakeholders en belanghebbenden uit het Waddengebied.

Welke producten we gaan opstellen per beheerplan en welke inzagemomenten er zijn, staat beschreven in onderstaand schema.

Doeluitwerking

In de doeluitwerking worden de N2000-doelstellingen verder uitgewerkt in ruimte en tijd: welke knelpunten zitten waar en in welke tijd van het jaar. Op basis van de ecologische staat worden mogelijke oplossingsrichtingen in beeld gebracht. Op de Doeluitwerking wordt advies gevraagd aan een wetenschappelijke expertgroep, onder leiding van de Waddenacademie.

- > Werksessies en reviewronde TBO* en BG-en*
- > Gesprekken belanghebbenden
- > Advies expertgroep

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

In de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt beschreven welke alternatieven voor maatregelen onderzocht gaan worden in de milieueffectrapportage (Plan-MER). De NRD bevat een beschrijving van de reikwijdte van de onderzoeken en het doel en scope van de beheerplannen. Naar verwachting wordt de NRD begin 2025 ter inzage gelegd. Iedereen die mee wil denken kan hierop dan op reageren door een zienswijze in te dienen. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt tegelijkertijd voorgelegd aan de Commissie mer.

- > Reviewronde en instemming BG-en*
- > Publicatie en inzage
- > Informatiebijeenkomsten

Reactienota

Mensen die hebben gereageerd op de NRD ontvangen een Reactienota. Hierin staat hoe de reactie wordt meegenomen in de Plan-MER. Als dit niet zo is, wordt uitgelegd waarom dat niet zo is.

Uitwerken maatregelen + kaders activiteiten

Op basis van de Doeluitwerking en de NRD worden de oplossingsrichtingen uitgewerkt in maatregelen. In deze fase kijken we welke maatregelen nodig zijn, samen met belanghebbenden en mede bevoegde gezagen. Maatregelen kunnen gaan over fysiek beheer van het gebied, maar ook voorwaarden stellen aan menselijke activiteiten in het Waddengebied.

De uitkomsten van deze fase worden vastgelegd in het rapport Maatregelen. De maatregelen worden getoetst op haalbaarheid en ecologische effectiviteit. Hierop adviseert de wetenschappelijke expertgroep.

- > consultatiegroepen
- > Gesprekken belanghebbenden

Ontwerp-beheerplan

De voorgaande producten worden opgenomen in het ontwerpbeheerplan en Plan-MER. Hierin staat een beschrijving van de N2000-doelstellingen en de knelpunten, de maatregelen en de voorwaarden voor menselijke activiteiten.

- > Gesprekken belanghebbenden
- > Reviewronde en instemmen BG-en*

Plan-MER

Tegelijk met het opstellen van het Ontwerpbeheerplan wordt ook een milieueffectrapport (Plan-MER) opgesteld. De bijdrage van de maatregelen aan het doelbereik worden getoetst in dit rapport, samen met milieu- en sociaaleconomische aspecten. Het Plan-MER wordt voorgelegd aan de Commissie mer.

- > Gesprekken belanghebbenden
- > Reviewronde en instemmen BG-en*

Terinzagelegging ontwerpbeheerplan + Plan-MER

Het ontwerpbeheerplan en Plan-MER worden samen ter inzage gelegd. Iedereen kan hier dan op reageren door een zienswijze in te dienen.

- > Publicatie en inzage
- > Informatiebijeenkomsten

Reactienota

Mensen die hebben gereageerd op het Ontwerpbeheerplan en Plan-MER ontvangen een Reactienota. Hierin staat of een zienswijze aanleiding geeft om de beheerplannen aan te passen. Als dit niet zo is, wordt uitgelegd waarom dat niet zo is.

Beheerplan + Plan-MER

De zienswijzen uit de inspraakprocedure worden verwerkt in de beheerplannen en Plan-MER. Deze plannen worden vastgesteld door het bevoegd gezag en gepubliceerd. Er is de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen onderdelen van het beheerplan.

- > Reviewronde en instemmen BG-en*
- > Publicatie

Formele inzagemomenten
voor alle belanghebbenden.

* BG-en = bevoegde gezagen

* TBO's = terreinbeherende
organisaties

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 3 Nov 2025 09:52:04 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: FW: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplannen WZ en NZKZ - Wad en kustzone
Attachments: Factsheet A Afname areaal broedgebied (werksessie Leeuwarden).pdf, Zonering werksessie leeuarden - digitalisering factsheets M en N.pdf, Tafel 2 west.jpg, tafel 2 oost.jpg, tafel 1 west.jpg, tafel 1 oost.jpg, Maatregelsessie_Leeuwarden output.xlsx

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e

Hierbij de uitkomsten van de N2000 maatregelsessie voor Waddenzee en Noordzeekustzone, het natte Wad en de Kustzone in Leeuwarden. Ik zou jullie willen vragen hier even goed naar te kijken en eventueel in je team te bespreken. Het gaat tenslotte implicaties hebben voor de beheerpraktijk de komende jaren. Ik heb met de overige deelnemers en met de vooraf opgehaalde input uiteraard mijn best gedaan tijdens de sessie maar jullie hebben de kennis van de praktijk in de gebieden dus jullie input is essentieel. Dit is dus een belangrijk moment om nog wat mee te kunnen geven aan RWS.

Deadline in voor 10 november.

Als jullie op en aanmerkingen hebben kunnen die via mij naar RWS. Rechtstreeks naar 5.1.2.e sturen mag ook maar dan graag even met mij in de cc, dan houd ik het overzicht!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
 5.1.2.e, 5.1.2.e Kust & Duin

Staatsbosbeheer

E 5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl

M 5.1.2.e

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
 postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>

Verzonden: dinsdag 28 oktober 2025 07:23

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS WVL) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @minlnv.nl>; 5.1.2.e @minlnv.nl>;
 5.1.2.e @mindef.nl>; 5.1.2.e @noord-holland.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @fryslan.frl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e> @fryslan.frl>; 5.1.2.e @fryslan.frl>; 5.1.2.e @fryslan.frl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e> @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @staatsbosbeheer.nl>;
 5.1.2.e @natuurmonumenten.nl>; 5.1.2.e @natuurmonumenten.nl>; 5.1.2.e @natuurmonumenten.nl>;
 5.1.2.e @landschapnoordholland.nl>; 5.1.2.e @itfryskegea.nl>; 5.1.2.e @itfryskegea.nl>; 5.1.2.e @itfryskegea.nl>;
 5.1.2.e @groningerlandschap.nl>; 5.1.2.e @groningerlandschap.nl>; 5.1.2.e @minlnv.nl>;
 5.1.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e (RWS NN) <5.1.2.e> @rws.nl>;
 5.1.2.e @noorderzijlvest.nl>; 5.1.2.e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2.e @behautwad.nl>;
 5.1.2.e @wetterskipfryslan.nl>; 5.1.2.e @wetterskipfryslan.nl>; 5.1.2.e @mindef.nl>; 5.1.2.e @hunzeenaas.nl>;
 5.1.2.e (RWS MN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e @behautwad.nl>; 5.1.2.e @hhnk.nl>;
 5.1.2.e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>;
 5.1.2.e @provinciegroningen.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @noorderzijlvest.nl>;
 5.1.2.e <5.1.2.e> @fryslan.frl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @wetterskipfryslan.nl>; 5.1.2.e
 (5.1.2.e) <5.1.2.e> @minlnv.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 (RWS NN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS NN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS NN)
 <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS MN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 <5.1.2.e> @minlnv.nl>; 5.1.2.e (RWS NN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 <5.1.2.e> @minlnv.nl>; 5.1.2.e (RWS ZD) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 <5.1.2.e> @landschapnoordholland.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @hhnk.nl>; 5.1.2.e (5.1.2.e)
 <5.1.2.e> @minlnv.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e> @haskoning.com>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @witteveenbos.com>; 5.1.2.e
 (RWS ZD) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS NN) <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e> @witteveenbos.com>; 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e> @rws.nl>; 5.1.2.e (RWS ZD) <5.1.2.e> @rws.nl>;
 5.1.2.e @witteveenbos.com

Onderwerp: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplannen WZ en NZKZ - Wad en kustzone

Beste deelnemers,

Hartelijk dank voor jullie waardevolle bijdrage aan de werksessies in Leeuwarden van 29 september. Tijdens deze sessie hebben we gezamenlijk de factsheets met oplossingsrichtingen voor de knelpunten relevant voor het natte wad, droogvallend wad, vasteland, de Noordzeekustzone en vogels in- en aangevuld.

Zoals aangekondigd delen we hierbij de **opbrengst van de werksessie**: de ingevulde **factsheets per knelpunt**.

Jullie schriftelijke input is hierbij overgenomen en gedigitaliseerd in de factsheets, aangegeven in **rood** en **groen**. Waarbij de tekst in groen en rood de input van de twee verschillende parallel werkende groepjes aanduiden.

In de bijlage vinden jullie tevens een foto van de zoneringskaart zoals ingetekend tijdens de werksessie, en een gedigitaliseerde versie van deze schets.

Deze schets is nadrukkelijk bedoeld als naslagwerk van deze specifieke sessie, en heeft geen officiële status.

Wij vragen jullie vriendelijk om:

- De factsheets te **controleren op juistheid en volledigheid**;
- Eventuele **aanvullingen of correcties** direct in de factsheets aan te brengen. – *Gelieve dit te doen in een andere kleur, zodat wij jullie aanvullingen/aanpassingen direct terug kunnen lezen.*

Graag ontvangen wij jullie aanvullingen **vóór maandag 10 november**. Na deze termijn verwerken wij jullie reacties in de factsheets, en concretiseren en verbeteren wij de factsheets verder tot een definitieve versie.

Zodra deze gereed is delen we de definitieve maatregellentabel met u. We delen dan ook de factsheets van de werksessies op de eilanden, als overzicht op het totaalresultaat.

Hierna gaan we verder met het doorontwikkelen van de maatregelen en het in kaart brengen van de (sociaaleconomische) haalbaarheid van de maatregelen.

We kijken er naar uit om met u in gesprek te gaan over de maatregelen tijdens de verschillende thematafels die we daarvoor gaan organiseren. We berichten u hier in november over.

Mocht u vragen hebben of toelichting wensen, neem gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

*Natura 2000 Noordzee***Rijkswaterstaat Zee en Delta**

Bezoekadres: Lange Kleiweg 34 | Rijswijk

Correspondentieadres: Postbus 2332 | 3500 GE | Utrecht

E-mail: 5.1.2.e [@rws.nl](mailto:5.1.2.e@rws.nl)

Telefoon: 06 – 5.1.2.e

Ik werk 5.1.2.e

www.rijkswaterstaat.nl

.....

Water. Wegen. Werk. Rijkswaterstaat

Factsheet A - Afname Areaal broedgebied

Tafel 2

Neoclypeus

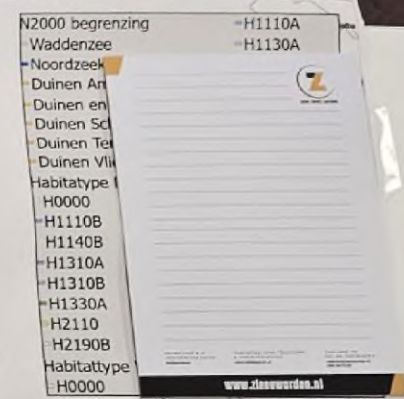

Tafel 2

- N2000 begrenzing
- Waddenzee
 - Noordzeekustzone
 - Duinen Ameland
 - Duinen en Lage Land Texel
 - Duinen Schiermonnikoog
 - Duinen Terschelling
 - Duinen Vlieland
- Habitatype Noordzeekustzone
- H0000
 - H1110B
 - H1140B
 - H1310A
 - H1310B
 - H1330A
 - H2110
 - H2190B
- Habitatype Waddenzee
- H0000
- Legend:
- H1110A
 - H1130A
 - H1130B
 - H1140A
 - H1310A
 - H1310B
 - H1320
 - H1330A
 - H1330B
 - H2110
 - H2120
 - H2130A
 - H2130B
 - H2160
 - H2170
 - H2190B
 - IJsselmeer
 - Lauwers

2,5 250 25 5 7,5 10

From: "SBB Woo" <woo@staatsbosbeheer.nl>
Sent: Thu, 4 Jun 2026 15:57:49 +0200
To: "SBB Woo" <woo@staatsbosbeheer.nl>
Subject: FW: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplan NZKZ en WZ - Terschelling
Attachments: maatregelen Terschelling - digitalisering overige factsheets.pdf, zonering Terschelling - digitalisering werksessie.pdf, zonering Terschelling.jpg, Maatregelensessie_Terschelling_output.xlsx, RE: Uitnodiging startbijeenkomst Natura 2000-beheerplannen van de Waddenzee en Noordzeekustzone , FW: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplannen WZ en NZKZ - Wad en kustzone, Maatregelensessie_Leeuwarden output.xlsx, FW: Verslag workshop kwelderkwaliteit Vlieland/Terschelling/Schiermonnikoog/Rottums

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>

Verzonden: woensdag 22 oktober 2025 10:34

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>

Onderwerp: FW: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplan NZKZ en WZ - Terschelling

Zoals zojuist gezegd hierbij de stukken uit de sessie op Terschelling
 Neem aan dat jullie dit samen oppakken.

Als ik iets moet/kan doen hoor ik dat uiteraard graag

Gr 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@rws.nl>

Verzonden: maandag 20 oktober 2025 07:18

Aan: 5.1.2.e @minInv.nl; 5.1.2.e @mindef.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e@fryslan.frl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@fryslan.frl>; 5.1.2.e @fryslan.frl; 5.1.2.e @fryslan.frl; 5.1.2.e @fryslan.frl; 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e @terschelling.nl; 5.1.2.e @terschelling.nl; 5.1.2.e @mindef.nl; 5.1.2.e @pzumkehr.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e@rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@fryslan.frl>; 5.1.2.e (5.1.2.e) <5.1.2.e@minInv.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@behautwad.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>

CC: 5.1.2.e (RWS NN) <5.1.2.e@rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@witteveenbos.com>; 5.1.2.e @witteveenbos.com; 5.1.2.e @witteveenbos.com; 5.1.2.e (RWS ZD) <5.1.2.e@rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@haskoning.com>

Onderwerp: Uitkomsten werksessie N2000-beheerplan NZKZ en WZ - Terschelling

Beste deelnemers,

Hartelijk dank voor jullie waardevolle bijdrage aan de werksessie op Terschelling op 16 september. Tijdens deze sessie hebben we gezamenlijk de factsheets met oplossingsrichtingen voor de knelpunten op en rond Terschelling verder uitgewerkt tot concrete maatregelen.

Zoals aangekondigd delen we hierbij de **opbrengst van de werksessie**: de ingevulde **factsheets per knelpunt**.

Jullie schriftelijke input is hierbij overgenomen en gedigitaliseerd in de factsheets, aangegeven in **rood**.

In de bijlage vinden jullie tevens een foto van de zoneringskaart zoals ingetekend tijdens de werksessie, en een gedigitaliseerde versie van deze schets.

Deze schets is nadrukkelijk bedoeld als naslagwerk van deze specifieke sessie, en heeft geen officiële status.

Wij vragen jullie vriendelijk om:

- De factsheets te **controleren op juistheid en volledigheid**;
- Eventuele **aanvullingen of correcties** direct in de factsheets aan te brengen. – *Gelieve dit te doen in een andere kleur, zodat wij jullie aanvullingen/aanpassingen direct terug kunnen lezen.*

Graag ontvangen wij jullie aanvullingen **vóór maandag 3 november**. Na deze termijn verwerken wij jullie reacties in de factsheets, en concretiseren en verbeteren wij de factsheets verder tot een definitieve versie.

Zodra deze gereed is delen we de definitieve maatregelentabel met u. We delen dan ook de factsheets van alle werksessies op de eilanden en het vaste land, als overzicht op het totaalresultaat.

Nadat de definitieve maatregelentabel getoetst is op ecologische effectiviteit en doelbereik gaan we verder met het doorontwikkelen van maatregelen en het in kaart brengen van de (sociaaleconomische) haalbaarheid van de maatregelen.

We kijken er naar uit om met u in gesprek te gaan over de maatregelen tijdens de verschillende thematafels die we daarvoor gaan organiseren. We berichten u hier in november over.

Mocht u vragen hebben of toelichting wensen, neem gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

*Natura 2000 Noordzee***Rijkswaterstaat Zee en Delta**

Bezoekadres: Lange Kleiweg 34 | Rijswijk

Correspondentieadres: Postbus 2332 | 3500 GE | Utrecht

E-mail: 5.1.2.e [@rws.nl](mailto:5.1.2.e@rws.nl)

Telefoon: 06 – 5.1.2.e

Ik werk 5.1.2.e

www.rijkswaterstaat.nl

.....

Water. Wegen. Werk. Rijkswaterstaat

Zonering Terschelling - digitalisering factsheets C+D

digitalisering factsheets werksessie Terschelling

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@rws.nl>
Sent: Thu, 28 May 2026 10:55:25 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: FW: Verslag workshop kwelderkwaliteit Vlieland/Terschelling/Schiermonnikoog/Rottums
Attachments: Verslag kwelderworkshop Eilanden V01.1.pdf

Hoi 5.1.2.e

Hierbij! Zie dat je inderdaad niet bent meegenomen destijds, dus klopt denk ik dat je hem niet kon vinden :P

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e PAGW/KRW

Werkdagen: 5.1.2.e

Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Bezoekadres: Zuidersingel 3 | Leeuwarden

Postadres: Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht

5.1.2.e

5.1.2.e [@rws.nl](mailto:5.1.2.e@rws.nl)

www.rijkswaterstaat.nl

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 5 november 2025 11:19

Aan: 5.1.2.e (RWS PPO) ; 5.1.2.e (RWS NN) ; 5.1.2.e (RWS NN) ; 5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl;
 5.1.2.e (5.1.2.e) ; 5.1.2.e@wur.nl; 5.1.2.e@natuurmonumenten.nl; 5.1.2.e@weterskipfryslan.nl;
 5.1.2.e (RWS NN) ; 5.1.2.e (RWS NN)

CC: 5.1.2.e ; 5.1.2.e ; 5.1.2.e (RWS NN) ; 5.1.2.e (RWS NN)

Onderwerp: Verslag workshop kwelderkwaliteit Vlieland/Terschelling/Schiermonnikoog/Rottums

LET OP! Deze e-mail komt van buiten de organisatie. Klik niet op links en open geen bijlagen tenzij je de afzender herkent en weet dat de inhoud veilig is.

Beste deelnemer,

Hartelijk dank voor uw waardevolle bijdrage aan de workshop over de ecologische staat en toekomst van de kwelders. Uw inbreng heeft geholpen om een breed beeld te krijgen van kansen, knelpunten en mogelijke maatregelen voor duurzaam kwelderbeheer.

In de bijlage vindt u het verslag van de workshop, waarin de belangrijkste punten uit de discussie zijn samengevat.

Het verslag is bedoeld als input voor de komende maatregelgesprekken in het kader van Natura 2000. De workshop zelf heeft geen besluitvormende rol, maar levert waardevolle suggesties voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit van de kwelders.

Mocht u nog aanvullingen of opmerkingen hebben, dan ontvangen wij die graag.

Nogmaals dank voor uw inzet en betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

TAUW bv

W.A. Scholtenstraat 3a

Postbus 722

9400 AS Assen

M +316 5.1.2.e

Workshop Kwelderkwaliteit Rijkswaterstaat - Vlieland/Terschelling/Schiermonnikoog/Rottums

Aanwezig	Rijkswaterstaat:	Opgesteld door
	5.1.2.e	5.1.2.e
	5.1.2.e	E-mail
	5.1.2.e	5.1.2.e @tauw.com
	Beheerautoriteit Waddenzee:	
	5.1.2.e	
	Wageningen Marine Research:	
	5.1.2.e	
	Staatsbosbeheer:	
	5.1.2.e	
	Natuurmonumenten:	
	5.1.2.e	
	Wetterskip Fryslân:	
	5.1.2.e	
Afwezig	-	
Datum bespreking	7 oktober 2025	
Locatie	Z Leeuwarden - Leeuwarden	
Kopie aan	-	
Datum	23 oktober 2025	
Kenmerk	RWS-Ellanden-V01.1	
Onderwerp	Workshop Kwelderkwaliteit Rijkswaterstaat - Vlieland/Terschelling/Schiermonnikoog/ Rottums	

1. Inleiding

Op initiatief van Rijkswaterstaat vindt een workshop plaats met vertegenwoordigers van betrokken overheden, terreinbeheerders en ecologische experts. Tijdens deze bijeenkomst staat de ecologische staat en toekomst van de kwelders op Vlieland, Terschelling, Schiermonnikoog en de Rottums centraal.

Het doel van de workshop is om gezamenlijk kansen en knelpunten te inventariseren, onder andere ter voorbereiding op de maatregelgesprekken in het kader van Natura 2000. De deelnemers bespreken mogelijke maatregelen en werken aan het formuleren van een gedeeld perspectief op duurzaam kwelderbeheer.

De input en voorstellen die tijdens de workshop worden opgehaald, dienen als waardevolle suggesties voor de maatregelgesprekken. De workshops hebben geen besluitvormende rol, maar dragen bij aan het ontwikkelen van verbetermaatregelen ter bevordering van de ecologische kwaliteit van de kwelders.

2. Verslag

2.1 Systeembeheer

Gelet op de natuurdoelen: waar zetten we in op het geven van ruimte aan dynamiek en waar juist op vastleggen (op systeemniveau)? Hiernaar is waarschijnlijk al het nodige onderzoek gedaan. Breng die resultaten in beeld en betrek ze bij de besluitvorming over maatregelen en beheer. Het kan ook zijn dat er geen overtuigend inzicht bestaat in doelbereik via deze twee 'knoppen'; in dat geval is aanvullend onderzoek/analyses nodig om kansrijke gebieden te identificeren en maatregelen en beheer uit te werken.

Schiermonnikoog: kerf/sluffer. Verkenning gewenst van een kerf/sluffer door de stuifdijk op Schiermonnikoog om de invloed van de zee op de oostelijke kwelders te vergroten.

Kwelders en dijkinvloed. Analyseer waar kwelders 'last hebben van de dijk' (coastal squeeze) en waar ingrepen wenselijk zijn ten behoeve van de vitaliteit en verdere ontwikkeling van de kwelder.

2.2 Begrazing/maaibeheer

Maaibeheer kwelders. Is maaien als beheermaatregel breed inzetbaar? Er zijn kennisleemten; onderzoek is nodig, waaronder evaluaties van bekende/lopende pilots.

Beweiding tegen verruiging. Bepaal waar beweiding een geschikte maatregel is om ecologische doelen te behalen; verruiging is op verschillende plaatsen een probleem.

2.3 Avifauna

Uitwijklocaties broedvogels. Om calamiteiten in/bij bestaande broedvogelkolonies in het Waddengebied op te vangen, zijn voldoende geschikte uitwijklocaties nodig. Naast het beheer van bestaande locaties moet daarom worden geïnvesteerd in de realisatie van nieuwe geschikte plekken (bij voorkeur schelpenbanken).

Broedkolonies en foerageerkwelders. Broedvogels nabij een kwelder wijken niet (altijd) uit naar andere eilanden als de nabijgelegen kwelder ongeschikt raakt om te foerageren (door verstoring, verruiging of anderszins). Het belang van broedkolonies/-plekken in de nabijheid van geschikte foerageerkwelders moet niet worden onderschat.

De impact van predatie door ratten en (verwilde) katten is problematisch. Het is van belang om dit vraagstuk nationaal op de agenda te zetten. Vanuit de Beheerautoriteit Waddenzee (BAW) loopt momenteel op elk eiland een pilot predatiebeheer. Deze pilots zijn bedoeld om in kaart te brengen welke maatregelen effectief zijn om predatiedruk te verminderen. Het is belangrijk om hierbij aan te sluiten. Met name voor de aanpak van verwilde katten is behoefte aan overkoepelend beleid, zodat maatregelen op elkaar afgestemd zijn en op grotere schaal effect kunnen sorteren.

Rust en zonering. Het verstoren van vogels is een probleem. Een inventarisatie waar dit speelt (of benutting van bestaande onderzoeken) is belangrijk om te komen tot zonering. Kijk ook naar bestaande hoogwatervluchtplaatsen (HVP's) aan dijkvoeten die recreatief nog toegankelijk zijn, en naar potentieel kansrijke nieuwe HVP's die dat nu niet zijn vanwege recreatiedruk. Handhaving is een thema dat waddenbreed moet worden opgepakt.

Breder dan Vogelrichtlijnsoorten. Los van de Vogelrichtlijnsoorten is het Waddengebied ook een van de belangrijkste gebieden voor diverse andere vogelsoorten in voorjaar, zomer, najaar en winter.

2.4 Hydrologie

Doorstroming Kroon's Polders (Vlieland). De doorstroming is onvoldoende; dit duidt op een onderhoudskwestie. Dit vergt analyse en aanpak om de aan- en afvoer van zeewater te herstellen.

Verziltig landbouwgronden Terschelling. Landbouwgronden op Terschelling hebben te maken met (toenemende) verziltig. De inschatting is dat deze akkers binnen 6 tot 12 jaar verdergaand zullen verzilten.

2.5 Soortenbeheer

Rottums: habitat en prooidieren. Ter vergroting van geschikt habitat voor onder meer velduil en blauwe kiekendief is geopperd de Noordse woelmuis op de Rottums te introduceren. Verkenning gewenst. Daarnaast speelt predatie van broedvogels vanuit de lucht, door bijvoorbeeld meeuwen, op de Rottums. Wat zijn eventuele manieren om dit te beperken?

Wolven hebben zich onder meer in het Lauwersmeergebied gevestigd. Houd rekening met een mogelijke oversteek naar (een van) de Waddeneilanden en besteed hier aandacht aan in het nieuwe beheerplan.

2.6 Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie. Klimaatverandering zal impact hebben op bestaande natuurwaarden en het beheer daarvan. Het is raadzaam om in het nieuwe beheerplan een paragraaf/hoofdstuk op te nemen over anticipatie en strategie. Opmerking uit de discussie: kwelders zullen uiteindelijk verdwijnen door zeespiegelstijging; niet binnen de komende beheerplanperiode, maar op langere termijn wel. Dat vraagt om een strategie om dit waardevolle natuurtipe voor de Wadden te behouden.

2.6 Toezicht en Handhaving

Signalen over Toezicht en Handhaving wordt doorgegeven aan de werkgroep T&H, zodat het opgenomen kan worden in het waddenbrede T&H-plan.

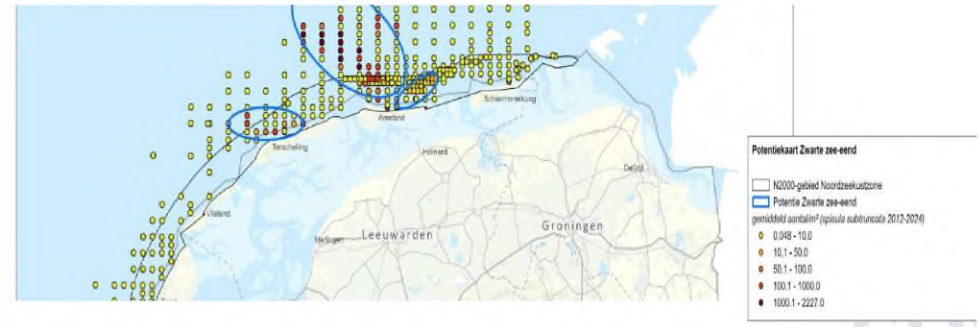
2.7 Uitvoering & governance

Beheerinspanning en dekking. Het lijkt vanzelfsprekend, maar kijk bij het uitwerken van (nieuwe) maatregelen direct ook naar de benodigde beheerinzet en de dekking daarvan.

Eén publieksvriendelijk beheerplan. Vanuit verschillende kanten is gepleit voor één publieksvriendelijk eilandbeheerplan. Nu staat het beheer formeel in drie verschillende Natura 2000-beheerplannen (Noordzeekustzone, Waddenzee en Duinen van Texel).

Sessie Terschelling - Factsheet D			Wat (concrete maatregel)	Waar	Hoe (beleidsregeling, beheer, zonering, inrichting, toezicht/handhaving)	Wanneer (uitvoering maatregel)	Aandachtspunten en praktische/ uitvoeringsbezwaren	Uit
Knelpunt	Nummer kaart	Oplossingsrichtingen						
Verstoring van platen/rustplaatsen en open water	1	Recreatieve zonering	Zonering van recreatie in 3 zones: gesloten gebied (zone I); toegang onder begeleiding en op vaste routes/paden (zone II); en open voor recreatie (zone III) om rust- en foerageergebied van vogels, en rustgebied van zeehonden te beschermen	in te tekenen op kaart (zie kaart)				BAW
	2	Sluiten van gebieden voor scheepvaartverkeer (duikers, m.n. zwarte zee-eend)	Sluiten gebieden voor al het scheepvaartverkeer, die ook gesloten worden tbv H11108 (bodemberoering) (duikers (m.n. zwarte zee-eend))		Sluiting dmv TBB, toezicht en handhaving	In ieder geval november t/m februari relevant voor zwarte zee-eend (voor H11108 jaarrond?)	Omdat er geen inzicht is in de verspreiding van (pelagische) vissen en de ligging van 'hotspots', is moeilijk aan te geven welke gebieden het beste gesloten kunnen worden. De duikers kunnen meeliften op het sluiten van gebieden voor bodemberoerende activiteiten ten behoeve van kwaliteitsverbetering van H11108, mits de gebieden eveneens worden gesloten voor doorvaart.	NZ/KZ
	3	Belangrijke ligplaatsen zeehonden beschermen middels aanwijzing of behoud/verbetering TBB's (gewone zeehond, grijze zeehond).	Instellen TBB voor Engelse Hoek en Belgische Plaat in de voortplantings- en ruiperiode grijze zeehond, aanpassen begrenzing Razende Boi (grijze zeehond, gewone zeehond)	tussen Terschelling en Vlieland Engelse Hoek is een belangrijke plaat bij Terschelling. Daarnaast kan ook nog gedacht worden de Koffieboonplaat (oostpunt Boschplaat)	Sluiting dmv TBB, toezicht en handhaving. Aanpassen van de TBB-grenzen op basis van recente verspreidingsdata van grijze zeehonden. Goede handhaving is bij het realiseren van deze maatregel van belang	juli-september Voor de grijze zeehond ligt de gevoelige periode in de winter. Het voorstel is daarom om de platen jaarrond in te stellen als TBB, waarbij betreding van de platen jaarrond verboden dient te worden. Ook kan gedacht worden aan afsluiting van het TBB in intervallen	Zandplaten verschuiven door natuurlijke processen, maar ook zijn bepaalde ligplaatsen door de jaren heen belangrijker geworden waardoor eerdere grenzen niet langer overeenkomen. Dynamische TBB-begrenzing overall ter overweeging Effectiviteit van de maatregel kan mogelijk vergoot worden door zeehondentochten in te richten als een passende manier van natuurbeleving Naast het instellen van de TBB-gebieden is het ook van belang dat er voorlichting plaatsvindt. Ook een ruime zonering om de TBB-gebieden (dus niet straks langs de plaat), rekeninghoudende met de verstoringstoestand voor zeehonden, is van belang. Deze afstand dient nader bepaakt te worden. Dit kan de verstoringdruk verminderen.	WZ
	4	Helder overzicht van gebruiksregels en afscherming gebieden (grijze en gewone zeehond)	Helder en toegankelijke overzicht van gebruikers van afgesloten platen/gebieden	Hele Waddenzee (wadplaten) Terreinen waar een hvp zit beter beschermen (grote hvp aan het zuiden van het eiland)	Voorlichting en handhaving		Recreatie concentreren op één zijde van het Waddengebied Zonder handhaving is deze maatregel niet effectief Aanwijzen waar gebruik wel kan plaatsvinden (bijv. wadiopen) ipv waar het niet kan	WZ
	5	Vergroten rust in foerageergebieden (niet-broedvogels: fuut en aalscholver, eenden)	Vergroten areaal voor bodemberoerende visserij gesloten gebieden	concentratiegebieden eider (onder Terschelling) Onderzoeken of aan het zuiden van het eiland er potentieel voor de eider foerageergebied aanwezig is, dan zouden hier mogelijk gebieden gesloten kunnen worden. Daarnaast is er een grote hvp aanwezig aan het zuiden van het eiland. Deze kan mogelijk afgesloten worden middels TBB			Maatregelen (i.v.t. bodemberoering) die in het verleden zijn genomen blijken effectief aan de hand van hogere dichtheden aan mosselen en oesters de afgelopen jaren Momenteel zijn er rib-boten die excursies uitvoeren rondom de Boschplaat. Deze varen vrij snel en kunnen daarmee verstorend zijn	
	6	Aanvullingen...	Aanvullingen...	Aanvullingen...	Aanvullingen...	Aanvullingen...	Aanvullingen...	

knelpunt voor duikers (zwarte zee-eend), zeehonden, niet-broedvogels

Sessie: Terschelling - Factsheet C			Wat (concrete maatregel)	Waar	Hoe (beleidsregeling, beheer, zonering, inrichting, toezicht/handhaving)	Wanneer (uitvoering maatregel)	Aandachtspunten en praktische/ uitvoeringsbezwaren
Knelpunt	Nummer kaart	Oplossingsrichtingen uit doeluitwerking					
Verstoring van strand	1	Recreatieve zonering	Zonering van recreatie in 3 zones: gesloten gebied (zone I), toegang onder begeleiding en op vaste routes/paden (zone II); en open voor recreatie (zone III) om rust- en foerageergebied van vogels, en rustgebied van zeehonden te beschermen	zie kaart	zonering		Algemene praktische uitvoeringsbezwaren: - Weinig draagvlak onder lokale bevolking - Bemanning vogelhutten willen geen politie spelen (zijn vrijwilligers) - Te weinig handhavers - Gebieden alleen jaarrond sluiten indien het gebied belangrijk is voor broedseizoen (strandbroeders), en ook een HVP en belangrijk voor zeehonden is.
				eilandkop van Terschelling	zone 1	jaarrond wegens zeehonden, HVP broeders, dwergsternkolonie	Creëren van draagvlak door eilanders te betrekken bij zonering Oorzaak achteruitgang Plevier Terschelling onduidelijk. Corridor (zone 2) voor mensen aan oostkant nabij duinen (zie kaart)
				Eilandstaart Terschelling - vanaf gele paaltjes	zone 1	jaarrond wegens zeehonden, HVP en strand broeders,	Creëren van draagvlak door eilanders te betrekken bij zonering Oorzaak achteruitgang Plevier Terschelling onduidelijk.
				Engelshoek	zone 1	jaarrond ivm zeehonden	wadplaat om Engelshoek zone 2 maken
				groene strand WZ	zone 2		ontwikkeld naar kwelderFlexibel afsluiten na vestiging. Creëren van draagvlak door eilanders te betrekken bij zoneringOorzaak achteruitgang Plevier Terschelling onduidelijk. Aanlijnplicht zone 2

2	Vergroten rust voor strandplevier en andere strand- en kustbroeders door het op grotere schaal preventief afsluiten van (potentiële) broedgebieden (H2110, strandbroeders) - Advies SBB: Voor de uitwerking van deze oplossingsrichting een strandplevier specialist inschakelen. De oorzaak van de achteruitgang van de strandplevieren op Terschelling is namelijk deels onduidelijk. "We hebben dit niet goed in de vingers" . Er is meer aan de hand dan alleen verstoring.	Op grotere schaal preventief afsluiten van gebieden, niet pas na vestiging (zonering aanpassen). Hierbij is het belangrijk dat ook foerageergebied wordt afgezet. - Op grote schaal preventief afsluiten is niet gewenst: "Probleem" kan zich verplaatsen, waardoor de druk elders groter kan worden. Het is namelijk niet mogelijk om vooraf te voorspellen waar de strand en kustbroeders gaan zitten. Daarom is het nodig om een flexibele zonering toe te passen per broedseizoen.	Flexibele zonering toepassen strook Embryonale duinen/Groenestranden NZKZ - zie kaart	Flexibele zonering toepassen per broedseizoen.	Gehele broedseizoen strandbroeders (maart t/m augustus)	Werkzaamheden moeten klaar zijn voor vogels er zijn. Voor dwergsternen gebieden preventief afsluiten. Voor andere broeders flexibel afsluiten na vestiging. Creëren van draagvlak door eilanders te betrekken bij zonering Oorzaak achteruitgang Plevier Terschelling onduidelijk. Aanlijnplicht zone 2
3		Fysieke afsluiting toepassen (bijv. met touw) in plaats van alleen borden plaatsen ¹	zie kaart	Voor dwergsternen gebieden preventief afzetten met touw. Voor andere broeders afsluiten na vestiging. Ook plaatsen " Ik broed" Borden	Gehele broedseizoen strandbroeders (maart t/m augustus)	
4		Goede communicatie over de toegangsregels en het belang van bescherming van broedlocaties.		Aanwezigheid vogelwachten, informatieborden, voorlichtingscampganes, borden om struiners te geleiden	Gehele broedseizoen strandbroeders (maart t/m augustus)	voorlichtingscampagne op de boot voor toeristen Informatiefolders strandpaviljoenMeer en betere handhaving nodig Toepassen "ik Broed" borden

Verstoring van strand	5	Instellen aanlijnplicht (H2110, strandbroeders)	Jaarrond instellen aanlijnplicht Koppelen aan recreatieve zone 2 Zonering aanlijnplicht flexibel inrichten per broedseizoen aanlijnplicht strandbreed vanaf paal 19	Delen van Noordzeestranden op Terschelling - Flexibel per broedseizoen (zie kaart) Groene Strand West Terschelling Gehele Noordzeestrand vanaf Bosplaat Paal 19	Deze aanlijnplicht dient door middel van bebording te worden aangeduid en op naleving dient te worden toegezien. Er kunnen daarnaast specifieke gebieden worden aangewezen waarin dit juist wel is toegestaan;	Jaarrond, of geheel broedseizoen strandbroeders (maart t/m augustus) Geheel Broedseizoen	Het gebied is in potentie een zeer geschikte slaap- en rustplaats voor steltlopers. Draagvlak onder lokale bevolking blijft een knelpunt. Optie: onderzoek bijdrage van verstoring van honden op strandbroeders. Stel daarbij zonering in waar aanlijnplicht geldt vs waar geen aanlijnplicht geldt, en monitor om effectiviteit aanlijnplicht te bepalen
	7	Toepassen nestkooien (H2110, strandbroeders)	Toepassen van nestkooien bij vaststellen broedgeval	Nestbeschermers zijn het best toepasbaar op locaties waar geen goede mogelijkheden zijn om grotere gebieden af te sluiten.	Rondom kooien gebied afzetten. Koppelen aan flexibele zonering (per broedseizoen verschillend)	Gehele broedseizoen strandbroeders (maart t/m augustus)	Goede voorlichting geven aan toeristen en lokale bevolking
	8	Aanvullende gebiedssluitingen buiten het broedseizoen (H2110, steltlopers (potentieel knelpunt))	Delen van de Noordzeestranden buiten het broedseizoen afsluiten om meer rust te bieden voor steltlopers waaronder zilverplevier.	een deel van het Noordzeestrand boven de Boschplaat op Terschelling - Ook in WZ: Boschplaat zelf + Kwelder Stryp en Westpunt Noordervaarder	Inrichting, toezicht/handhaving, zonering, communicatie		Gebrek aan draagvlak Ecologische effectiviteit onduidelijk op Noordzeestrand

Verstoring van strand	9	Oplossen knelpunten hvp's (niet-broedvogels: steltlopers)	Verstoring hoogwatervluchtplaatsen verminderen (hoe?). Zie ook zonering (rij 1)	Oost-Ameland/Neerlands Reid, Feugelpolle	Inrichting, toezicht/handhaving, zonering, communicatie - Door goede recreatieve zonering. Regels en voorwaarden voor activiteitenhouders Informatieborden plaatsen gevoelige HVP's - Toelichting en Educatie, zoals een Bewustwordingscampagne.	structureel - jaar rond	
	10	Rust garanderen in belangrijke foerageergebieden scholekster, kluut, tureluur, wulp door verkenning mogelijkheden voor instellen TBB's (niet-broedvogels: steltlopers)	Instellen TBB's (zie ook zonering)	Zoekgebied tureluur: onder Terschelling	Zonering	Jaarrond sluiten	Door middel van het uitvoeren van een nadere analyse waarin gebiedskenmerken zoals droogvalduur, dynamiek en aanwezigheid van gradiënten, sedimentsamenstelling, morfologie en het voedselaanbod worden meegenomen

	11	Vergroten rust op rust- en slaappleatsen (niet-broedvogels: fuut en aalscholver)	? Evt. zonering (zie bovenin), of anders, namelijk;	Dijken, kwelders, platen.	Zonering		Aalscholver kan meeliften op de aanpak van prioritaire knelpunten met betrekking tot hvp's.
	12	Vergroten en slimmer inzetten capaciteit toezicht en handhaving (T&H) (broedvogels: steltlopers, sterns; niet-broedvogels: steltlopers) / Efficiëntere inzet BOA capaciteit (niet-broedvogels: steltlopers)	Opzetten pool BOAs - Vergaderingen en gezamenlijke rondes maken (=veiliger) en agenda's. Met: SBB, gemeente, Provincie en RWS		Toezicht en handhaving		Belangrijkste knelpunt SBB! Extra BAO's nodig voor (nieuwe) zonering. Ook nodig t.b.v. verwarde mensen, maatschappelijke problemen en grensbewaking landsveiligheid (buitengrens). Minimaal 2 FTE aan financiering is hiervoor nodig. Voorstel voor gezamenlijke financiering door: gemeente, Provincie, RWS en Rijk.
	13		Opzetten handavingsuitvoeringsprogramma met handavingsdagen		Toezicht en handhaving	structureel - jaar rond	Alleen bij voldoende BOA's
	14	Voorlichtingscampagne erecode (niet-broedvogels: steltlopers)	Voorlichting erecode via	Visit Wadden (online), bij bezoekerscentra, natuurmusea, op de Waddenveren, in jachthavens en bij VVV's en (via filmpjes)op de boot	Voorlichting - Naar toeristen op eiland en eilanders		Voorlichting voor toeristen en eilanders vragen biede een andere aanpak. Voor beide groepen moet een eigen aanpak en benadering ontwikkeld worden om effectief te zijn

Sessie Leeuwarden - Factsheet G			Wat (concrete maatregel)	Waar	Hoe (beleidsregeling, beheer, zonering, inrichting, toezicht/handhaving)	Wanneer (uitvoering maatregel)	Aandachtspunten en praktische/ uitvoeringsbezwaren	Uit
Knelpunt	Nummer kaart	Oplossingsrichtingen uit doelluitwerking						
Gebrek aan ZZ overgang	1	Realisatie zoet-zout overgangen (H1330A) (let op: losse sessie kwelders en kweldervisie)	Aanleggen zoet-zout overgangen	mogelijk bij Zwarte Haan, Wierum, Noordpolderzijl	Inrichting			WZ
	2		Opvoeren van gemalen	mogelijk bij Zwarte Haan, Wierum, Noordpolderzijl	Beheer			WZ
	3	Herstel zoet-zout overgangen (H1110A, H1140A)	Verandering in spuibeheer Aanpassing/inrichting gebied: graduele overgang Opnemen Waddenzee natuur in verdichtingsreeks om belang goed te kunnen vertegenwoordigen	Lauwersmeer, IJsselmeer. Spuien bij Kornwerderzand? In ieder geval kijken waar je spuit en wanneer	Beheer		Vissen voor verbinding onderzoek loopt af in 2026. Aandachtspunt: brakwaterzone als onderdeel van zoetzoutovergang Waddenacademie heeft een spuibeheer-rapport gepubliceerd (16 september 2025) Ideeëler wil je jaar rond spuien en lage stroomsnelheden Verdeling IJsselmeer: Spuibeheer moet naar 2/3 bij Kornwerderzand, en 1/3 bij den Oever	WZ
	4		Realisatie permanente grote zoet-zoutovergang met brakwaterzones Verbinding Vierhuistergat via de Marnevaard	Lauwersmeer en brakwaterzone Vismigratievier fase 2	Beheer/inrichting	Vanaf 2023 wordt er gewerkt aan een VKA	PAGW maatregel Lost KRW probleem op. Ecologische verbinding! Koppelkans: verbeteren waterkwaliteit in relatie tot zoet-zoutovergang	WZ
	5		Klein schalige zoet-zout overgangen. Forse zoet-zoutovergangen, inclusief sluisbeheer (Harlingen)	Wieringermeer, Harlingen?, Wierum en lokale overgangen op de elanden	Beheer/inrichting		Zie figuur 5.1.33 Kanskaart herst/verbetering zout/zout overgangen	WZ
Gebrek aan ZZ overgang	6	Verbeteren functioneren zoet-zout overgang de Heining (H1330A)	Creëren van sterkere lokstroom voor trekvis en zorgen voor voldoende water tussen laatste stuk vistrap en gemaal Gemaal de Heining optimaliseren Fysisch en biologisch onderzoek/monitoring	Gemaal de Heining, Hallum	Beheer, inrichting, optimalisatie	Onderzoek loopt 2026/2027	Loopt, mogelijkheden optimalisatie lokstroom worden onderzocht (7 km door kwelder). Ook is er visonderzoek in het kader van Swimway (kwelders)	WZ
	7		Realisatie van een betere verbinding met de Westerwoldse Aa, eventueel via een bypass	Nader te bepalen	Inrichting		Opvragen 5.1.2e van Hunze en Aa's	WZ
	8	Aanvullingen..... 1) Verbeteren waterafvoer kwelders: in plaats van recht door, op andere manier (meanderend) afstromen 2) Zoet-zout overgang creëren en behouden op de kwelder 3) Voor en achterland geschikt maken, niet alleen de overgang.	Aanvullingen..... 2) Vertragen afvoer richting WZ in slenken 4) Project Noordrop	Aanvullingen.....	Aanvullingen.....	Aanvullingen.....	Aanvullingen..... Randvoorwaarde: Zoetwatervoorziening! Waterkwaliteit als aandachtspunt (zie casus Lauwersmeer). Kijk naar kansen voor natuurherstel + bescherming bestaande en nieuwe rillen	

Knelpunt voor:

H1110A, H1140A, H1330A, 8nt

Sessie Leesaarden - Factsheet N			Wat (concrete maatregel)	Waar	Hoe (beleidregeling, beheer, zonering, inrichting, toezicht, handhaving)	Wanneer (uitvoering maatregel)	Aandachtspunten en praktische/ uitvoeringsbezwaren	Uit
Knooppunt	Nummer kaart	Oplossingsrichtingen uit doeluitwerking						
Bodembeleving en verfrissing	—	Instellen grotere aanengedloten gesloten gebieden, voorlopig met name ter hoogte van hotspots (H1110A) en vooral gebieden met lage dynamiek	Instellen grotere gesloten gebieden ter hoogte van hotspots habitattype → In aanvulling op bufferzones voor effectiviteit → Recreatief &/ UNESCO (ook bufferzones)	Marsdiep (omgeving Afsluitdijk + VSWAD) gesloten gebieden voor mosselzandvisserij en Eierlandse Gat → Pilot is al gesloten → Ook mosselpercelen	Zonering	Jaarrond sluiten, op korte termijn instellen	Voor een goede LSV zou >75% van H1110A gesloten moeten zijn. Wijnhoven noemt 50% NHV 30% en dit moet via LVN spoor toekenningsvisserij lopen. → Is gerealiseerd → Beperken tot dynamische geulen (lagere ecologische waarden) → Check wat er met 50% bedoeld wordt: doelbereik? 2050? Specifiek de WZ: → Bodemkwaliteitskaarten → overlap met gesloten gebieden. Noodzakelijk voor de effectiviteit. Gesloten = gesloten, → Zeggen zijn toegang tot de Waddenzee en niet laag-dynamisch → + zoekgebied Terschelling? → Nuance op 30% Maatregel NHV betekent niet gesloten gebied → plan 2026	WZ
	14	Krimp garnalenvloot gekoppeld aan saneringsregeling (H1110A)	Krimp garnalenvloot door vrijwillige saneringsregeling en toekenning van bedrijfsspecifieke visuren	Hele Waddenzee	Beleidsregeling	LVN werkt nu aan een vrijwillige saneringsregeling voor garnalenvissers → + andere insteek voor visuren → er is een verkenning en is een apart traject en niet gekoppeld aan uitkoop	LVN is bezig met een toekenningsvisserij (na de zomer verwacht). Hier komen waarschijnlijk ook maatregelen uit binnen onze gebieden → Koppeling maken met minder visuren is noodzakelijk	WZ
	15	Inzetten op beëindiging bodenzaadvisserij uiterlijk in 2029 (reeds voorzien) (H1110A) → Check bij LVN of dit nog klopt	Bepalen nieuwe MZ-beleid	Hele Waddenzee	Beleidsregeling	Per 2029	Er zal ca. 1500 ha aan MZ ruimte nodig moeten zijn voor een jaarlijks opbrengst van 40 miljoen kg. → Zoektocht MZ kun je niet loszien van opgave #1 (Geen MZ's in gesloten gebied). Vanuit nautische veiligheid weinig ruimte in de Waddenzee voor opschalen MZ's	WZ
	16	Vergroten capaciteit toezicht en handhaving NWWA, implementeren goed werkend registratiesysteem aan boord van vissersschepen (H1110A) → 8	Vergroten capaciteit en toezicht en handhaving van NWWA	Hele Waddenzee/ Gebiedsdekkend	Toezicht/handhaving, vergunningverlening		→ Zie D2 → Er zijn nu gesprekken over samenwerking tussen de Waddenunit en de NWWA. De NWWA is nu wel voor registratie aanlandig.	WZ
	17		Registratiesystemen aan boord van vissersschepen	Hele Waddenzee/ Gebiedsdekkend	Beleidsregeling		→ Kan je registreren aan de hand van GPS-coördinatie (black-box) → Zie D3 → 1 Black Box september 2026 → Staan op de schepen (garnalen) fraude bestrijder + veilige verbinding. Toezicht op afstand beter geregeld.	WZ
	18	Sluiting van gebieden voor fysiek bodembelevende activiteiten (H1110A) → Verschuiving van activiteiten (koksels en pieren)	Sluiting van gebieden voor fysiek bodembelevende activiteiten	Nader verkenning	Zonering/Onderzoek → Met volledige sluiting meenemen in de oostelijke waddenzee		Deels onderzoek. Oplossingsrichting dient nader verkend te worden. Uitzoeken welke activiteiten bijdragen aan aan huidige slechte kwaliteit en welke maatregelen daar aan bijdragen → Check handhaving garnalenvissers op H1110A → Waddopen? Droogvallet? Oostenroep. Kokkevisserij = vergund Aandacht voor kabels en leidingen? Zie zonering → Aandachtspunt: anti-bische oefeningen op waddlopen vanuit Mammevaard	WZ
	19	Instellen groter areaal voor bodembelevende activiteiten, deels binnen het Noordzeekustzone, in ieder geval binnen laagdynamisch subltoraal (H1110B)	Extra gebieden sluiten voor bodembelevende activiteiten, deels binnen het laagdynamisch subltoraal, in totaal minimaal 45% van H1110B → N.2000 Bouwstenen	Gebieden binnen zoek gebied rapport doelbereik (zie kaart)	Aanpassen TBB, handhaving + registratie systemen aan boord van vissersschepen	Jaarrond	Om te voorkomen dat binnen de niet gesloten gebieden de voerjdrak toeneemt, zal moeten worden ingezet op een evenredige krimp van de garnalenvloot. Op de lange termijn is naar verwachting sluiting van 50 % van het areaal nodig om binnen 75 % van een goede kwaliteit van het habitattype te realiseren → Ameland, Terschelling + zoekgebied Teasel → kop van Noord-Holland	NZKZ
	20	Beter toezien naleving gebiedsbeperkingen (H1110B)	Goed werkende registratiesystemen aan boord	Gehel N2KZ → Zie Waddenzee			Black box, zie Waddenzee	NZKZ
	21	Aanvullingen → Begrippen en starten ook meenemen → is weinig informatie over → ecologie als prikkels en niet alleen de koksels → Dynamisch zoneren → Meer toezicht en handhaving (zie 16) → Waar mogelijk gebied voor egels en bodembeleving combineren	Aanvullingen	Aanvullingen	Aanvullingen	Aanvullingen	Aanvullingen → Terschelling? Ook alle andere gebieden	

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 9 Jun 2026 10:29:54 +0200
To: "SBB Woo" <woo@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: FW: inloopbijeenkomst N2000 WZ en NZKZ op Terschelling

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 31 oktober 2025 14:48
Aan: 5.1.2.e @rws.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e@rws.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: inloopbijeenkomst N2000 WZ en NZKZ op Terschelling

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ik weet niet precies bij wie van jullie ik aan het goede adres ben, maar jullie ongetwijfeld wel.

Ik mail met een zorg.

In het blad De Terschellinger zie ik een uitnodiging voor bewoners van Terschelling om mee te praten over de nieuwe beheerplannen. Op 10 november aanstaande.

Als beheerder van de Noordsvaarder, de Boschplaat (uitvoering PAGW Boschplaat) en stukken strand met embryonaal duin, vraag ik me af of het projectteam van RWS de parate kennis in huis om vragen over het natuurbeheer door Staatsbosbeheer te beantwoorden.

Zoals jullie wellicht weten is het Boschplaatproces lang en delicaat geweest en zie ik een risico als er niet het juiste verhaal wordt verteld. En zo zijn er meer gevoelige onderwerpen.

Het lijkt me goed om hier contact over te hebben.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Terschelling | provinciale eenheid Fryslân

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: West-Terschelling

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

